Vlaams Parlement

vergadering **C197**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme

van 16 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de vraag van Iran aan Europa om te bemiddelen bij het nucleair akkoord van 2015
– 1790 (2020-2021) 5

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie in Catalonië na de verkiezingen
– 1936 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de overwinning van de Catalaanse onafhankelijkheidspartijen bij de regionale verkiezingen in Catalonië
– 1996 (2020-2021) 7

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de bescherming van de onafhankelijkheid van het Internationaal Strafhof
– 1944 (2020-2021) 12

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de oplopende spanningen tussen het regime van de president en de Koerden in Turkije
– 2083 (2020-2021) 14

VRAAG OM UITLEG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het gebrek aan controle op het eindgebruik van de Vlaamse wapenexport 17

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het Europese akkoord tot invoering van een digitaal vaccinatiepaspoort
– 2184 (2020-2021) 24

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de op de noordelijke landen gebaseerde strategie van de Vlaamse Regering
– 2227 (2020-2021) 28

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de conferentie over de toekomst van Europa
– 2279 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conferentie over de toekomst van Europa
– 2364 (2020-2021) 30

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de voorbereidingen van het WK voetbal in Qatar en de mensonterende arbeidsomstandigheden in dat land
– 2282 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de arbeidsomstandigheden in Qatar bij infrastructuurwerken ter voorbereiding van het WK voetbal in 2022
– 2316 (2020-2021) 36

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Europese afhankelijkheid van buitenlandse technologie
– 2283 (2020-2021) 40

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie van de Oeigoeren in de Chinese heropvoedingskampen
– 2315 (2020-2021) 43

VRAAG OM UITLEG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Buitenlands Beleid
– 2317 (2020-2021) 45

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het antwoord van de Europese Commissie op de resolutie over een fundamentele strategische heroverweging van de betrekkingen tussen de Europese Unie en Turkije
– 2363 (2020-2021) 48

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de initiatieven van Vlaanderen voor gendergelijkheid
– 2399 (2020-2021) 52

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de vraag van Iran aan Europa om te bemiddelen bij het nucleair akkoord van 2015 – 1790 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, de Iraanse minister van Buitenlandse Zaken Mohammad Javad Zarif heeft in een interview met de Amerikaanse nieuwszender CNN laten weten dat hij Europese bemiddeling wenst om het nucleair akkoord te redden dat in 2015 werd ondertekend tussen Iran, de VS, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, Rusland, China én de EU. Ondertussen is Iran wel herbegonnen met het verrijken van uranium tot maar liefst 20 procent, een duidelijke overtreding van dat nucleair akkoord, een akkoord dat net het Iraanse atoomprogramma aan banden zou moeten leggen. Dit akkoord werd door de vorige Amerikaanse president, Donald Trump, eenzijdig opgezegd in 2018. Met het aantreden van de nieuwe Amerikaanse president, Joe Biden, komt er nu blijkbaar een opening in de onderhandelingen. De vraag is dan ook hoe de Europese Unie op de vraag van Teheran zal reageren.

Eén zaak staat vast: vanuit Iran verwacht men een eerste stap van de Verenigde Staten. Men zoekt immers naar een oplossing om eventueel de sancties tegen Iran op te heffen. Er wordt ook aangestipt dat de hoge vertegenwoordiger voor het Europees buitenlands beleid, Josep Borrell, zou moeten optreden als bemiddelaar.

Minister-president, vandaar de vragen die ik had voorgelegd. Werd u betrokken in een standpuntbepaling inzake een eventuele bemiddeling door de EU om tot een oplossing te komen in het dossier van een nucleair akkoord met Iran? Bent u een voorstander van het akkoord met Iran? Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering inzake de eventuele bemiddeling door de EU in dit akkoord? Zal deze zaak worden besproken in het Overlegcomité, of is ze daar al besproken, en welke initiatieven werden er hieromtrent al dan niet genomen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Goeiemiddag allemaal, voor een vergadering die – zo heb ik de indruk – langer zal zijn dan normaal. 'In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister', zegt men soms, maar we zullen daar voor de rest maar niks aan vastknopen.

Mijnheer Deckmyn, ik kom tot uw vraag. Ik werd niet betrokken bij de standpuntbepaling. We zijn inderdaad een voorstander van het nucleair akkoord met Iran. De Europese Unie is het akkoord altijd blijven respecteren, ondanks het uittreden door de Verenigde Staten onder president Trump. We hopen dat de Verenigde Staten onder president Biden opnieuw zullen toetreden. Het is echter ook van cruciaal belang dat Iran zelf de voorwaarden van het akkoord opnieuw gaat respecteren. Het belang van de nucleaire deal kan volgens mij niet worden onderschat, enerzijds wegens de handelsbelangen en anderzijds gezien het feit dat enkel een open economische relatie met Iran garanties kan bieden voor verdere dialoog, onder meer over mensenrechten. Ons standpunt is dan ook dat, aangezien de EU steeds een belangrijke bemiddelende rol heeft gespeeld met betrekking tot het akkoord, het aangewezen is dat ze die rol verder op zich neemt. Deze kwestie werd niet besproken binnen het Overlegcomité, en zal daar ook niet worden besproken, omdat in het Overlegcomité gedeelde bevoegdheden worden besproken en dit, denk ik, niet onder die definitie valt. Dit is dus iets dat normaal gezien niet naar het Overlegcomité komt.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dat antwoord was inderdaad 'Beschränkung'. Mijn vraag was trouwens ook relatief kort. Daar mag u dus ook niet over klagen.

Ik ben sowieso blij dat u een akkoord nastreeft, maar u zegt niet betrokken te zijn geweest in de standpuntbepaling. Ik vroeg me af of u het niet vreemd vindt dat Vlaanderen daar niet in wordt betrokken. U stelt ook dat dit niet thuishoort in het Overlegcomité. Waar hoort het dan wel thuis? U bent toch de minister die bevoegd is voor het buitenlandse beleid. Het gaat ook over een erg belangrijk standpunt. Er wordt ook een standpunt van de Europese Unie verwacht. Ik dacht dan dat ook Vlaanderen zijn inbreng daarin zou kunnen hebben, maar uit uw antwoord meen ik te begrijpen dat u zich neerlegt bij het feit dat u helemaal niet wordt betrokken bij een standpuntbepaling hieromtrent.

Ik vind dat vreemd. Ik had toch gehoopt dat u hierin meer proactief het standpunt van Vlaanderen vertolkt zou hebben.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Dank u wel voor de vraag, collega Deckmyn. 'Kort' lijkt het thema van de dag te worden, dus ik ga ook kort aansluiten en even uitweiden naar de situatie van professor Djalali. Als we het over Iran hebben, is die naam nooit ver weg. Gisteren verscheen er nog een interview met zijn vrouw waarin die opnieuw klaagt over de omstandigheden waarin hij wordt vastgehouden. Blijkbaar wordt hij constant onder zware belichting gezet, ook 's nachts, en is er sprake van ondervoeding. Er is nu ook duidelijk de link gemaakt met het dossier van de veroordeelde spion in ons land. Djalali wordt meer en meer de speelbal van diplomatieke spanningen. Minister-president, hebt u nog nieuws in dat verband? Zijn er nog acties ondernomen vanuit Vlaanderen om zijn vrijlating af te dwingen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het is niet omdat het woordje 'Iran' in de vraag voorkomt, dat we ineens het hele woordenboek waar Iran … Voorzitter, ik zou eigenlijk wel willen dat u, zeker als er zoveel vragen op het spel staan, in uw rol als voorzitter de thema's beperkt tot waar de vraag over gaat.

Neen, er zijn sindsdien geen bijkomende acties van Vlaanderen meer gebeurd richting Iran. Ik kan natuurlijk voortdurend iedere keer opnieuw een ambassadeur naar de toestand vragen. Die boodschap is gegeven. Als er nuttige interventies zijn die we kunnen doen, zal ik dat zeker niet nalaten. Maar iedere keer opnieuw hetzelfde doen, ik denk dat dat niet zo heel veel indruk maakt.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik stel maar vast dat u hebt geantwoord op de vraag van collega Nachtergaele, maar niet op de mijne. Ik had toch aangegeven dat het vreemd is dat u zich niet betrokken voelt in een standpuntbepaling ten aanzien van Iran en het nucleair akkoord.

Minister-president Jan Jambon: U had een commentaar gegeven en geen bijkomende vraag gesteld. Die commentaar is voor uw rekening. U had geen bijkomende vraag gesteld. Vlaanderen is bevoegd in foro interno, in foro externo en bij mijn weten is nucleaire veiligheid geen Vlaamse bevoegdheid. Maar goed, ik kan mij vergist hebben. Ook na vijf jaar minister van Binnenlandse Zaken en wél verantwoordelijk voor nucleaire veiligheid geweest te zijn, kan ik mij vergissen. Wij zijn bevoegd op buitenlands vlak, en dat is al zeer verregaand in vergelijking met

andere federale staten – wat mij betreft nog niet verregaand genoeg, maar dat is een ander debat – maar in dezen zijn wij niet bevoegd. Wel belanghebbend natuurlijk, maar niet bevoegd.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Oké, ik stel vast dat u zeker niet buiten de lijntjes wenst te kleuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie in Catalonië na de verkiezingen
– 1936 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de overwinning van de Catalaanse onafhankelijkheidspartijen bij de regionale verkiezingen in Catalonië
– 1996 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Catalonië komt geregeld van pas in de commissie Buitenlandse Zaken, en vorige week ook nogmaals in de plenaire vergadering, nadat we ook al meerdere resoluties goedgekeurd hebben in deze legislatuur en ook in vorige legislaturen. Minister-president, ik weet dat het u nauw aan het hart ligt: de situatie in Catalonië is bijzonder zorgwekkend.

Op zondag 14 februari 2021 trokken de Catalanen naar de stembus. Ook deze vervroegde verkiezingen kwamen er na de afzetting van de Catalaanse minister-president Quim Torra. Voor alle duidelijkheid: voordien hadden we Carles Puigdemont, die gevlucht is en nog steeds banneling is in dit land. Maar ook de vorige minister-president werd dus afgezet toen hij blijkbaar zijn sympathie had betuigd en aan een overheidsgebouw een bepaalde spandoek had uitgehangen. Dat vond alvast de Spaanse overheid voldoende om ook deze minister-president af te zetten.

In zijn afscheidsrede noemde Torra, die u zelf ook hebt ontmoet, in het najaar van 2019 – dat was een van uw eerste buitenlandse reizen –, dit een soort staatsgreep. Hij riep de Catalanen ertoe op de verkiezingen te zien als een soort volksraadpleging over de onafhankelijkheid van Catalonië. Hij zei dat het kiezen zou worden tussen de Spaanse monarchie en de Catalaanse republiek. Ik zou bijna zeggen: het is kiezen tussen de Spaanse dictatuur en de Catalaanse democratie. Dat zijn alvast mijn woorden.

Gezien de politieke spanningen tussen Catalonië en Madrid waren alle ogen gericht op de resultaten van de pro-onafhankelijkheidspartijen. Het centrumrechtse Junts per Catalunya van voormalig president Puigdemont, de links-republikeinse ERC van voormalig viceminister-president Oriol Junqueras, die ook in de gevangenis verblijft, en de radicaal-linkse CUP hebben hun macht vergroot in het Catalaanse parlement. Ze hebben nu samen een meerderheid. Voor het eerst is dat ook een meerderheid in stemmen, maar voor de zoveelste maal hebben ze een meerderheid qua zetelaantal.

Het klopt dat de sociaaldemocraten, de Spaanse unitaristen, de grootste partij zijn geworden. Zij claimen het initiatiefrecht, maar de onafhankelijkheidspartijen hebben al gezegd geen coalitie met hen aan te willen gaan, gezien hun gezamenlijke project met betrekking tot een referendum, met betrekking tot onafhankelijkheid.

De liberaal-unitaire partij Ciudadanos verloor zwaar. Ze was de grootste voor de verkiezingen, maar valt nu terug op een handvol zetels. Anderzijds is er het rechtsextremistische en unitaire Vox, een partij die doorbreekt vanuit het niets en plots de vierde partij is. Zij beschouwt zich als dé spreekbuis van de oppositie aan de rechterzijde voor het pro-Madrileense kamp.

In de dagen na de verkiezingen werd er vanuit de onafhankelijkheidspartijen een oproep gelanceerd aan Spanje én aan de Europese Unie: 'Sit and talk', klonk het. Waarover er moet worden gesproken, is duidelijk. Men wil werken aan een nieuw onafhankelijkheidsreferendum.

Minister-president, in lijn met die ontwikkelingen communiceerde u geregeld over de dialoog die moet worden opgestart en over de onaanvaardbare situatie van de negen politieke gevangenen die er nog steeds zijn. Naar aanleiding van de Catalaanse verkiezingen en de daaropvolgende communicatie heb ik voor u dan ook de volgende vragen. Wat is uw reactie op deze verkiezingsuitslag? Is dit voor u opnieuw een signaal dat, ondanks de Spaanse repressie en ondanks de ernstige coronacrisis, het vuur van de onafhankelijkheid nog steeds brandt in Catalonië? Hoe ziet u die verkiezingsuitslag, ook in het licht van onze oproep tot dialoog tussen Catalonië en Madrid? Zult u op Europees niveau de oproep tot dialoog en de mogelijke faciliterende rol van de Europese Unie op tafel leggen? Zult u, zodra er een nieuwe Catalaanse regering wordt gevormd, contact opnemen met de nieuwe minister-president om ervoor te zorgen dat de Vlaams-Catalaanse banden worden aangehaald?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, ik kan iets korter zijn, aangezien collega Vanlouwe uiteraard de situatie goed heeft geschetst en ik iedereen kan plezieren met een korte bijkomende vraagstelling.

Het is inderdaad al een maand geleden dat de verkiezingen in Catalonië hebben plaatsgevonden. De aanleiding daarvoor was het feit dat de vorige Catalaanse minister-president op 28 september 2020 uit zijn ambt was ontzet door het Spaanse Hooggerechtshof, omdat die onverlaat het zowaar had aangedurfd om een spandoek te laten ophangen. Dat om zijn fameuze onpartijdigheid bekendstaande Hooggerechtshof oordeelde dat het ging om ongehoorzaamheid.

De pro-onafhankelijkheidspartijen hebben inderdaad een overwinning behaald, die deze keer best wel historisch mag worden genoemd. Ze zijn er ook in geslaagd om hun meerderheid in het parlement verder uit te breiden. Pere Aragonès, de leider van de sterkste onafhankelijkheidspartij ERC, die overigens waarnemend minister-president van Catalonië is, heeft al laten verstaan dat ze eigenlijk een cordon sanitaire rond de socialisten in Catalonië leggen, die Spaansgezind zijn. Zelfs al zou Madrid beslissen om de gevangengezette pro-onafhankelijkheidspolitici vrij te laten, dan nog wijst alles erop dat men in Catalonië werkt aan een regering bestaande uit de onafhankelijkheidspartijen.

Het doel van Aragonès lijkt nu het organiseren van een nieuw, een legaal, een bindend referendum over Catalaanse onafhankelijkheid, met goedkeuring van de Spaanse regering, een referendum waarvan de uitslag dan uiteraard niet kan worden genegeerd door de regering in Madrid.

U hebt inderdaad in een reactie gezegd dat u hoopt dat de toekomstige Catalaanse regering de dialoog met de Spaanse regering voortzet en oplossingen vindt voor het conflict, met respect – dat is uiteraard belangrijk – voor de volkswil van de Catalanen. U uitte ook uw bezorgdheid over de politieke gevangen en veroordeelde het optreden van de Spaanse overheid. Tot slot zei u ook dat Europa de verzuchting van de Catalanen niet kan blijven wegzetten als een louter intern Spaans probleem, zeker niet als er elementaire politieke rechten worden geschonden. Europa zou volgens u zijn rol als bemiddelende actor moeten spelen.

Hebt u na de afzetting van Quim Torra al contact gehad met Aragonès? Zo ja, wat werd er besproken, of hebt u plannen om een dergelijk overleg te organiseren? Hebt u een rechtstreekse oproep gedaan aan de Europese Commissie om eindelijk datgene te doen wat echt wel tot haar kerntaken behoort, namelijk een bemiddelende rol spelen bij die ontwikkelingen in Catalonië? Wat zou volgens u die rol voor de Europese Unie als bemiddelende actor precies moeten inhouden? Tot slot, werd er onlangs nog bij de Spaanse regering aangedrongen op de vrijlating van de Catalaanse politieke gevangen? Dat is een vraag die u eigenlijk al grotendeels hebt beantwoord in de plenaire vergadering van vorige week, maar goed, ze was ingediend, dus ik herhaal ze bij dezen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dank u wel. Wat is onze reactie op de verkiezingsuitslag in Catalonië? Die heeft in elk geval duidelijk gemaakt dat de partijen die het belang van Catalonië niet hoog in het vaandel dragen, met name Ciudadanos en de Partido Popular, door de kiezer zijn afgestraft. De partijen die pro onafhankelijkheid zijn – ze zijn hier al een paar keer genoemd –, wonnen 5 zetels en hebben een parlementaire meerderheid, met 74 van de 135 zetels. Met deze verkiezingsuitslag vergroot nu al drie keer op rij het gezamenlijke aandeel van de pro-onafhankelijkheidspartijen. Kort na de verkiezingen liet zowel Junts als ERC optekenen dat de huidige coalitie in Catalonië zou worden voortgezet. Vorige week werd het nieuwe Catalaanse parlement geïnstalleerd. De nieuwe parlementsvoorzitter, Laura Borràs van Junts, verklaarde in de pers dat de Catalanen in deze zittingsperiode naar onafhankelijkheid moeten streven en pleit voor coördinatie tussen ERC en Junts, ondanks het feit dat ze verschillende strategieën hebben.

Aan te stippen valt dat met een kiezersopkomst van 53,54 procent in volle coronacrisis, die opkomst in Catalonië hoger lag dan die bij de regioverkiezingen van 12 juli in Baskenland, met 52,87 procent, maar lager dan die in Galicië, ook op 12 juli 2020, met 58,84 procent van de kiezers die hun stem uitbrachten.

De Catalaanse socialistische partij PSC haalde de meeste stemmen, namelijk 653.000. Dat zijn er 50.000 meer dan ERC, dat dus de tweede partij is in Catalonië. Beide partijen haalden evenwel evenveel zetels, namelijk 33. Met een Spaanse regering in Madrid die wordt geleid door de Spaanse socialistische partij PSOE en gezien het feit dat ERC altijd deel zal uitmaken van de nieuwe Catalaanse regering, ligt het in de lijn der verwachtingen dat er meer zal worden ingezet op de Spaans-Catalaanse politieke dialoog. Ik wacht natuurlijk verder de uitkomst van de onderhandelingen in Catalonië voor de vorming van een nieuwe regering af.

Het was eerder al duidelijk dat de Europese Unie niet bereid was om een faciliterende rol op zich te nemen in het Spaans-Catalaanse conflict. De EU verklaarde na de Catalaanse verkiezingen dat dit een interne Spaanse zaak betreft. Ik begrijp dat niet. Het Europees Parlement heft wel de onschendbaarheid op van een aantal verkozenen des volks wegens hun opinie. Dat kan wél, maar als in een dergelijk conflict een lidstaat van helemaal in het begin van de EU de grenzen van de rechtstaat opzoekt, en de EU zichzelf dan geen rol toebedeelt ... Ik zal daartoe blijven

oproepen en ervoor blijven ijveren dat ze haar verantwoordelijkheid in dezen toch zou nemen.

Ik heb nog geen contact opgenomen met Pere Aragonès. Ik wacht de samenstelling van de nieuwe Catalaanse regering af om contact op te nemen met de nieuwe minister-president. De relaties van Vlaanderen met Catalonië zijn al vier decennia uitstekend en op dit moment zijn ze zelfs beter dan ooit, durf ik toch wel te stellen. Ook de Catalaanse en de Vlaamse administraties werken nog steeds erg goed samen. Ik denk echter niet dat die mensen er nu voor openstaan om buitenlandse contacten te hebben. Ze zullen eerst hun regering vormen, en dan zullen we zo rap mogelijk met de nieuwe minister-president contact opnemen, hopelijk fysiek, maar, als het snel gaat, misschien minstens via een conferencecall.

U vroeg dan of ik een rechtstreekse oproep heb gedaan aan de Europese Commissie om een bemiddelende rol te spelen. Ik heb, nadat dit parlement in oktober 2019 een resolutie over Catalonië goedkeurde, een oproep gedaan aan de Europese Commissie om een bemiddelende rol te spelen in het Spaans-Catalaanse politieke conflict. Ik schreef brieven naar de voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, en naar die van de Europese Commissie. Ik mocht in april van vorig jaar het antwoord ontvangen van Ursula von der Leyen dat zij deze kwestie als een interne Spaanse aangelegenheid beschouwen. Het is evident dat, zodra er een nieuwe minister-president is, ik met hem of haar zal afstemmen: hoe zetten we dit het best voort?

Wat zou een rol als bemiddelende actor voor de Europese Unie moeten inhouden? De Europese Commissie zou volgens mij Spanje ertoe mogen oproepen om het gedeelte van de Spaanse grondwet dat uit het tijdperk van de Francodictatuur dateert en niet democratisch is, aan te passen aan de moderne rechtstaat en realiteit. Dat zijn, me dunkt, overigens dezelfde argumenten die de Europese Commissie hanteerde in haar interventies ten opzichte van Hongarije en Polen. Uit de ontwikkelingen van vorige week kan ik echter afleiden dat de Europese Unie niet meteen een rol als bemiddelaar zal spelen.

Zoals ik vorige week heb aangekondigd naar aanleiding van uw actuele vraag over de opheffing van de immuniteit van de Catalaanse EU-parlementsleden, heb ik mijn diensten de opdracht gegeven om een brief op te stellen waarin ik de Spaanse ambassadeur uitnodig voor een gesprek over het verstrengde gevangenisregime van de Catalaanse politieke gevangenen. Verder wil ik de vorming van de nieuwe Catalaanse regering afwachten en zien hoe de Spaans-Catalaanse dynamiek zich vervolgens zal ontwikkelen. Ik denk echter dat ik niemand verras als ik zeg dat deze problematiek mijn heel bijzondere aandacht heeft.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, dank u wel voor uw toelichting. Uw antwoord verheugt mij alleszins. U hebt inderdaad reeds aangekondigd dat u de Spaanse ambassadeur zult ontvangen. Ik hoop dat u daar inderdaad ook een duidelijk standpunt zult innemen met betrekking tot hetgeen u hier hebt gezegd over die Spaanse grondwet, die eigenlijk voortvloeit uit een toch wel donkere periode. We mogen niet vergeten dat die grondwet zo is opgesteld dat die eigenlijk ieder streven naar meer autonomie, indien dat lokaal of regionaal groeit, onmogelijk maakt. Die grondwet is opgesteld in 1976 of 1977, net na het overlijden van Franco, maar tegelijkertijd nog wel door politici die behoorden tot het Francoregime en die elke vorm van streven naar autonomie bemoeilijkten. Er kunnen dus toch vragen worden gesteld bij die grondwet. Ik hoop dat u dat inderdaad zult meenemen naar uw overleg met de Spaanse ambassadeur. Ik kijk er alvast naar uit. Ik

wil u er gewoon op wijzen dat die Spaanse ambassadeur ook in de vorige legislatuur meermaals door ons werd uitgenodigd in de commissie en dat die iedere vorm van publiek debat ten aanzien van parlementsleden heeft geweigerd. We kennen dus eigenlijk de houding van Spanje: men weigert een publiek debat.

Men weigert een politieke dialoog met een van de regio's en men blijft inzetten op repressie. Ik blijf het dan ook nog steeds betreuren dat de Europese Unie met de morele vinger Rusland de les wil spellen wanneer het gaat over oppositieleider Navalny, of ten aanzien van China wanneer het gaat over de Oeigoeren of heel recent nog rond Hongkong en in het verleden rond Tibet, maar dat een intern conflict eenvoudigweg wordt afgedaan als een interne Spaanse aangelegenheid. Dat is een situatie die ik ten zeerste betreur. Ik hoop dat ook dat door u wordt meegenomen, minister-president, wanneer er een overleg is met de Spaanse ambassadeur. Ik kijk daar ten zeerste naar uit. Ik ben vooral benieuwd of zij de beleefdheid zullen hebben om die diplomatieke rol op zich te nemen om met u daarover in dialoog te gaan.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u voor uw duidelijke antwoord, minister-president. Ik ben het in elk geval met u eens wanneer u zegt dat de Europese Commissie, maar in dezen ook het Europees Parlement, als het gaat over de opheffing van de immuniteit van een aantal Catalanen, echt wel een beschamende rol speelt – dat zijn dan weer mijn woorden – en in elk geval een dubbele moraal hanteert. Enerzijds zeggen dat de Catalaanse kwestie een interne Spaanse aangelegenheid is, maar tegelijkertijd wel actie ondernemen tegen wat men dan noemt de aantastingen van de rechtsstaat in Polen en Hongarije, dat is echt wel een dubbele moraal. Bovendien hebben we in het verleden vastgesteld dat die Europese Unie wel creatieve oplossingen kan bedenken voor heel wat complexe dossiers zoals bijvoorbeeld Kosovo of Cyprus, maar dat men gewoon de andere richting uit kijkt als de spanningen in een van de lidstaten haar kernwaarden bedreigen. Dat is in mijn ogen echt onaanvaardbaar.

Die verkiezingen werden op voorhand gezien als een soort van lakmoesproef voor de separatistische bewegingen. Ik denk dat die hun gelijk hebben thuisgehaald en dat die Catalaanse politieke gevangenen weliswaar door de Spaanse dictatoriale socialistische staat zijn vastgezet, maar dat die Catalanen eigenlijk ook zijn vrijgesproken door het Catalaanse volk. Dat kan alleen maar verheugen. Ik kijk ernaar uit dat u, zodra er een nieuwe politieke vertegenwoordiger is van de Catalanen, daar contact mee opneemt. Misschien kan dat ook met deze commissie eens gebeuren, voorzitter.

Minister-president, u hebt een brief geschreven naar de ambassadeur. Net als collega Vanlouwe heb ik er niet al te veel hoop op dat dat tot heel veel nieuwe inzichten zal leiden. Aangezien u er nog niet naar verwezen hebt, ga ik ervan uit dat u nog geen antwoord hebt.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Er zijn geen bijkomende vragen gesteld. Tenzij door de heer Janssens: ik heb inderdaad nog geen antwoord van de Spaanse ambassade gehad. Nu ja, voor alle duidelijkheid: tussen woensdag aankondigen dat ik die brief ga schrijven, de brief schrijven en al antwoord hebben, dat had ik tot hiertoe ook nog niet verwacht, dat verontrust mij nog niet.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik hoop dat u niet alleen de druk blijft zetten op Spanje via de Spaanse ambassadeur, maar dat u eveneens op alle mogelijke manieren druk op de Europese Unie blijft zetten. U hebt inderdaad al een brief geschreven, initiatieven genomen, maar ik denk dat we dat niet mogen ontkennen. Wanneer er debatten zijn in het Europees Parlement, is het zo dat de bevoegde hoge vertegenwoordiger in alle talen, inclusief het Spaans en het Catalaans, zwijgt over de situatie in Catalonië. Ik hoop dat wij als lidstaat, als deelstaat, als regio, voldoende druk blijven zetten op de Europese Unie, want dit is onwaardig met onze normen en waarden die wij binnen deze Europese Unie vooropstellen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Misschien Puigdemont parafraserend, die vorige week zei dat de grootste verliezers van deze situatie in Spanje de Europese democratie en het Europees Parlement zijn: ik denk dat hij daarin gelijk heeft. Als we de kwalijke evolutie in Spanje zien, lijkt het wel dat nu de grote staten, de grote politieke families in Europa echt de vrije baan hebben om dissidenten, om politieke minderheden het zwijgen op te leggen. Dat is een evolutie die ik met afschuw bekijk. Bovendien stel ik vast dat de Europese Commissie, met dit verhaal in het achterhoofd, het de komende maanden en jaren wel heel moeilijk gaat hebben om nog met gezag te spreken, om mensenrechtenschendingen, waar dan ook in Europa, aan te klagen.

Tot slot is het mijn diepste overtuiging dat het Catalaanse volk niet alleen recht heeft op zelfbestuur, maar dat hun gevangengezette politieke leiders ook recht hebben op amnestie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de bescherming van de onafhankelijkheid van het Internationaal Strafhof
– 1944 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil u graag enkele vragen stellen over de recente bevestiging van de Pre-Trial Chamber van het International Criminal Court (ICC) dat er wel degelijk territoriale jurisdictie is over de situatie in bezet Palestijns gebied. Deze uitspraak is wel opmerkelijk en belangrijk. Ze opent de weg naar een formeel onderzoek in het Palestijns gebied.

We hebben in de pers gezien dat deze beslissing werd verwelkomd door vele mensenrechtenorganisaties en door de Palestijnse autoriteit. Maar anderzijds was er ook de reactie van de Israëlische premier, die redelijk furieus reageerde en de geldigheid ervan volledig ontkent. Hij kondigde dan ook aan dat hij een diplomatieke campagne zal starten, om aan landen te vragen om het Internationaal Strafhof onder druk te zetten om geen formeel onderzoek te voeren naar de situatie in bezet Palestijns gebied. Dat is niet de eerste keer dat er druk wordt gezet op de onafhankelijkheid van het instituut. In september 2020 legden de Verenigde Staten onder voormalig president Trump sancties op aan het personeel van het Strafhof. Voorlopig blijven deze sancties ook nog onder de nieuwe president van kracht.

Op dit moment staan de mensenrechten op heel wat plaatsen nog onder druk. We mogen de strijd tegen straffeloosheid absoluut niet loslaten. De rol van het Strafhof is hierin heel belangrijk. We moeten die verdedigen en versterken. We moeten absoluut waken over de onafhankelijkheid en neutraliteit van het Strafhof en elke aanval of poging tot politieke beïnvloeding tegengaan.

Minister-president, wat denkt u van deze uitspraak van het Internationaal Strafhof? Wat zal de impact ervan zijn? Zal dit een impact hebben op de aangekondigde verkiezingen door Palestijns president Abbas?

Hoe staat de Vlaamse Regering ten aanzien van de uitspraken om een diplomatieke campagne op te starten om die druk op te voeren?

Wat kan Vlaanderen zelf of via onze Vlaamse delegatie bij de Europese Unie doen om de neutraliteit en de belangrijke onafhankelijkheid te beschermen?

Hebt u zicht op de houding van de Bidenadministratie wat betreft die sancties tegen het personeel? Zit daar beweging in of blijft dit voorlopig onveranderd?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Zoals u weet, is Vlaanderen zelf geen partij bij het Internationaal Strafhof. De Vlaamse Regering hecht wel groot belang aan de naleving van het internationaal recht. Deze recente beslissing opent, zoals u zelf aangaf, de weg naar een formeel onderzoek van het Internationaal Strafhof in het Palestijns gebied. Wij zullen de verdere ontwikkelingen met belangstelling volgen. Eventuele invloed op de aangekondigde Palestijnse verkiezingen valt af te wachten. Daar kan ik nu moeilijk uitspraken over doen. Had ik een glazen bol, ik zou op de Lotto spelen, denk ik dan maar.

Hoe staan wij tegenover de uitspraken? Vlaanderen vindt de politieke neutraliteit van het Internationaal Strafhof van cruciaal belang. Als het Strafhof zo'n uitspraak doet, kun je daar je mening over hebben, maar dan moet je daartegen niet in het verweer gaan. Wij vinden die politieke neutraliteit dus van cruciaal belang.

Wat we als Vlaanderen kunnen doen? Zoals vastgelegd in het Statuut van Rome is Vlaanderen geen partij bij het Internationaal Strafhof. Vlaanderen kan in dezen dus moeilijk zelf actie ondernemen.

Dan uw vraag over de Bidenadministratie. Voorlopig is er nog geen verandering van de sancties onder de Bidenadministratie ten aanzien van het personeel van het Internationaal Strafhof. Maar onze informatie is dat men dit aan het herbekijken zou zijn, maar dat is onder voorbehoud.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Dank u wel voor uw duidelijke en positieve antwoord. Ik ben tevreden dat u ook het belang van het Strafhof en zeker van die onafhankelijkheid en neutraliteit ziet en van het vermijden van enige politieke druk, dat we ons daartegen moeten verzetten. Vlaanderen heeft daar inderdaad geen rechtstreekse poot in, maar dat betekent dat we met België dat federaal wel kunnen doen. Ik weet dat mijn collega's in de Kamer daar de minister ook over zullen bevragen. Het kan dus wel interessant zijn om daar ook even de lijn te openen, zodat we hier samen een sterk signaal kunnen geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de oplopende spanningen tussen het regime van de president en de Koerden in Turkije – 2083 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): De voorbije weken en maanden bereikten ons steeds meer onrustwekkende berichten over oplopende conflicten tussen de Koerdische gemeenschap enerzijds en het regime van president Erdogan in Turkije anderzijds. Sinds IS is verdreven uit Syrië en Irak lijkt het erop dat Erdogan steeds meer zijn pijlen richt op de Koerdische gemeenschap, niet alleen in Syrië, maar ook binnenlands tegen Koerdische verkozenen en oppositieleden in Turkije.

Tot op heden is er sprake van 16.000 Koerdische militanten die in Turkije werden opgesloten. Hierbij is er sprake van intimidatie door herhaaldelijke arrestaties of langdurige opsluitingen zonder proces, wat uiteraard flagrante schendingen zijn tegen de principes van de rechtsstaat. Een belangrijk voorbeeld van het onderdrukken van de Koerdische oppositie is het beschuldigen van terrorisme van een parlementslid van de pro-Koerdische partij HDP, dat zich kritisch had geuit over berichten van illegale fouilleringen bij 23 studentes aan de universiteit van Usak.

Uw voorganger, voormalig minister-president Geert Bourgeois, zette actief in op doorgedreven contacten met de Koerdische gemeenschap. In 2016 bracht de minister-president een bezoek aan Erbil, vlak bij de toenmalige frontlinie met IS. Daarnaast kwam er ook meteen een tegenbezoek van de Koerdische Regionale Regering aan Vlaanderen. Er kwamen verschillende initiatieven voor humanitaire steun en de economische banden werden versterkt, onder meer door het Platoproject.

Net zoals bij grote conflicten rond mensenrechten die vandaag de actualiteit halen, zoals Wit-Rusland, Taiwan of Hongkong, blijft het ook voor de Koerden belangrijk dat de internationale gemeenschap de Turkse schendingen blijft veroordelen en de Koerden blijft steunen als het gaat om de erkenning van hun zelfbeschikkingsrecht en de opstart van een prille democratie. Daarom de volgende vragen.

Hoe kijkt u naar de huidige situatie van de Koerden in Turkije en de oplopende spanningen? Wat is volgens uw contacten in de regio de huidige stand van zaken?

Kunt u meer inzicht geven omtrent de diplomatieke, economische en culturele samenwerking die er vandaag is tussen Vlaanderen en Koerdistan? Welke contacten hebt u reeds gehad met de Koerdische autoriteiten sinds het begin van deze legislatuur? Hoe verliepen deze contacten?

Zijn er in de nabije toekomst concrete plannen om de Koerden bij te staan in hun verzet en het afdwingen van hun rechten en vrijheden in Turkije? Hebt u nog plannen in het uitdiepen van de diplomatieke, economische en culturele samenwerking met Koerdistan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het lijdt geen twijfel dat de situatie van de Koerden in Turkije van kwaad naar erger lijkt te gaan. Midden februari werden 718 mensen gearresteerd die volgens president Erdogan deel zouden uitmaken van een terroristische groepering die verantwoordelijk zou zijn voor de dood van 13 gevangengenomen Turken in Noord-Irak. Bewijzen hiervoor werden echter niet geleverd.

Het Turkse ministerie van Binnenlandse Zaken gaf geen details over waar de invallen plaatsvonden, maar liet weten dat de hoofden van de pro-Koerdische Democratische Volkspartij, de HDP, in steden en districten onder de gevangenen waren.

Begin februari heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens Turkije bevolen om de bekendste Koerdische politicus van het land vrij te laten uit de gevangenis. Het is afwachten wat hiermee zal gebeuren, maar president Erdogan heeft al verschillende eerdere uitspraken van het hof naast zich neergelegd. Ik neem wel akte van het feit dat de Turkse president de laatste weken zijn toon wat lijkt te verzachten. Zo kondigde hij nieuwe democratische hervormingen aan. Mijn diensten zullen natuurlijk van zeer nabij opvolgen wat hier concreet van terechtkomt. Zowel de Europese Commissie als het Europees Parlement als de Europese Raad hebben Ankara al herhaaldelijk opgeroepen om hervormingen op het vlak van de fundamentele rechten door te voeren. Het standpunt van de Vlaamse Regering sluit daar volledig bij aan.

Dan vroeg u mij om meer inzicht te geven in de diplomatieke, economische en culturele samenwerking die er vandaag is tussen Vlaanderen en Koerdistan. De Vlaams-Koerdische relaties, meer bepaald met de Koerdische Autonome Regio, zijn hartelijk. Voor Vlaanderen betekenen de Koerden ook een essentiële factor in de strijd tegen Islamitische Staat (IS). Zoals u weet, heeft de coronacrisis de normale fysieke diplomatieke ontmoetingen aanzienlijk beperkt, om niet te zeggen tot bijna nul herleid.

Vorig jaar in september heb ik nog de Vertegenwoordiger van de Koerdische Regionale Regering (KRG) in Brussel, de heer Delavar Ajgeiy, ontvangen en een verdere samenwerking besproken. Er zijn voortdurend contacten met de Koerdische vertegenwoordiging en dat uiteraard niet alleen op overheidsniveau. Zo bezocht een Koerdische handelsdelegatie in september 2019 op uitnodiging van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) Antwerpen-Waasland de haven van Antwerpen. Hierbij werden talrijke Antwerpse bedrijven uit verschillende sectoren betrokken. Dit bezoek bouwde verder op het Platoproject uit 2017 van Voka in Iraaks Koerdistan, waaraan de Vlaamse Regering een subsidie van 120.000 euro verleende. Zoals u weet, wordt via Plato ondersteuning en begeleiding geboden aan ondernemingen en kmo's op basis van drie pijlers: informatieoverdracht, ervaringsuitwisseling en netwerking. Dit project is zeer succesvol gebleken en heeft bijgedragen tot voortdurende handelsrelaties.

Dan vroeg u naar onze concrete plannen in de nabije toekomst. Respect voor de mensenrechten en de fundamentele waarden is een hoeksteen van het beleid van de Vlaamse Regering. We zullen op dat vlak een krachtige stem laten horen bij het bepalen van de federale standpunten aangaande kwesties als deze en andere. Vlaanderen ondersteunt ten volle de standpunten van de Europese Commissie, die het Turkse optreden in Irak en Noord-Syrië al meermaals veroordeelde.

Een land dat zo nauw mogelijke relaties met de Europese Unie nastreeft en zelfs een lidmaatschap wil, maakt het zichzelf wel bijzonder moeilijk als het de fundamentele waarden en rechten van anderen niet respecteert. De Vlaamse Regering staat hoe dan ook altijd open voor internationale samenwerking. Als er zich nieuwe projecten aandienen met de Koerdische gemeenschap zal ik dat zeker verder laten bekijken.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, ik ben eerst en vooral blij dat Vlaanderen die relatie met Koerdistan verder zal uitdiepen.

Ik heb toch wat twijfels over de uitlatingen van president Erdogan, waarbij hij opnieuw aankondigt dat hij van alles zal doen. Dit loopt parallel met de berichten die ons over de Turkse geheime dienst bereiken, die toch verregaande gevolgen hebben. Ze gaan over het uitschakelen van Koerdische tegenstemmen in binnen- en buitenland. Ik denk dat dit echt wel opgevolgd moet worden en dat er opnieuw een signaal vanuit Europa nodig zal zijn.

Ik wil eindigen met een verwijzing naar de resolutie die hier is goedgekeurd. Daarin hebben we opgeroepen om die toetredingssteun aan Turkije stop te zetten en de onderhandelingen te beëindigen. Bedankt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil een korte, bijkomende vraag stellen, minister-president. We weten dat de Koerden niet alleen het slachtoffer zijn van schendingen in Turkije. Sinds het begin van dit jaar zijn er ook zo'n 92 Koerdische mensenrechtenactivisten in Iran aangehouden. Blijkbaar ontbreekt elk spoor van hen. Ik wilde bij u even polsen of uw diensten daarvan op de hoogte zijn. Wordt dat ook opgevolgd? Wat wordt er eventueel op dat vlak ondernomen? Dank u wel.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik wil me aansluiten bij de terechte vraagstelling. Ik heb in het verleden al vaak gesteld dat Turkije zich om geopolitieke redenen al heel vaak heel agressief heeft opgesteld in voornamelijk Irak en Noord-Syrië. Men overtreedt daar heel duidelijk de internationale regels. Dit heeft uiteraard te maken met de vrees voor een onafhankelijke Koerdische staat in dat gebied en dat heeft onmiddellijk impact op de nu al slechte verhoudingen in het oosten van Turkije, waar de Koerden voor onafhankelijkheid strijden.

Minister-president, u stelde daarnet dat de toon van de Turkse president lijkt te milderen. Dat is misschien deels zo, maar er zijn ook andere indicaties. Ik maak me alvast geen illusies. Ik neem wel akte van het feit dat u stelt dat de diplomatieke, economische en culturele relaties vanuit Vlaanderen uitgebouwd zullen blijven worden. Dat kan natuurlijk helpen om de druk hoog te houden.

Ik heb net gezegd dat ik mij vragen stel omtrent het milderen van de toon van de Turkse president.

Ik denk dat collega Nachtergaele dat in zijn repliek ook aangehaald heeft: er zijn de recente uitspraken van het hoofd van de Turkse inlichtingendienst waarin hij stelt dat men Koerden in Europa wil vermoorden. Ik ben nog diplomatisch als ik zeg dat dat agressief is. Oproepen om iemand te vermoorden, is al heel erg. Ik vermoed dat u die zaken ook hebt gehoord. Ze circuleren via mail. Ik heb hierover mails gekregen en mijn collega's ook, denk ik. Bent u daar ook al van op de hoogte? Bent u van plan om de Turkse diplomatie te melden dat zoiets helemaal niet kan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Talpe, de administratie is er inderdaad van op de hoogte dat die activisten vermist zijn. Ze probeert daarover meer informatie te krijgen bij de Iraanse ambassade.

Mijnheer Deckmyn, ik ben niet naïef. Het is niet omdat president Erdogan zijn toon mildert, dat we daarom direct in een hoerastemming verkeren. Dat is gewoon een vaststelling. Als iemand zijn toon verstrengt, dan valt dat op. Als iemand zijn toon mildert, valt dat ook op. Ik knoop daar echter geen voorbarige optimistische conclusies aan vast. Laten we daar duidelijk over zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het gebrek aan controle op het eindgebruik van de Vlaamse wapenexport – 2103 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Iets in mij zegt dat u de televisiereeks Fawlty Towers wel kent, minister-president. Daar zit een personage in, Manuel. Dat is inderdaad een Catalaan. Ik zal wat hij zegt een beetje aanpassen, want als ik naar onze Vlaamse wapenexpert kijk, dan zou je wel een persiflage kunnen maken en kunnen zeggen: 'Me no know nothing, me from Flanders.' Dat is in elk geval een beetje een samenvatting als we naar de resultaten kijken van, en vooral naar de rapportering over, het gebrek aan transparantie in en de controle van het eindgebruik van de Vlaamse wapens.

Als de officiële cijfers gevraagd worden, dan valt alles best wel mee. Als je grondig kijkt naar waar ons materiaal terechtkomt, dan is dat eerlijk gezegd een heel ander beeld.

Zo zou de Saoedische Eurofighter Typhoon, die in Jemen grootschalig bombardeert, met een Vlaams radarsysteem werken. Fregatten in de Golfregio gebruiken Vlaamse beeldschermen om de vijand op te sporen. Vliegtuigen van de Turkse luchtmacht, strijdend in Syrië of tegen de Koerden en Armeniërs, bevatten cruciale onderdelen van bij ons. Dat materiaal komt er terecht via een omweg en tussenstops. Als we meteen zouden weten waar dat materiaal zou terechtkomen, dan is dat duidelijk, maar als we doen van 'we no know nothing', dan kan het via een ander Europees land worden geleverd en dan komt dat materiaal wel in die landen terecht.

Het Vlaams Vredesinstituut, algemeen bekend en gereputeerd, heeft laten weten dat de werkelijke controle op het eindgebruik van onze wapenexport in maar liefst 70 procent van de gevallen gewoon niet gebeurt.

Ik zit nog niet zo lang in deze commissie, maar dan vind ik het wel een beetje raar dat we allemaal resoluties stemmen die oproepen om conflicten tegen te gaan en dat mijn collega's met de regelmaat van de klok vragen stellen over verschillende gewapende conflicten. We zijn dan allemaal heel erg verontwaardigd, maar tegelijkertijd sluiten we onze ogen op het moment dat het over die wapenexport gaat. Ik vind het echt problematisch worden. We worden het rioolputje van Europa op het vlak van moreel gezag, minister-president.

Kloppen die cijfers van het Vlaams Vredesinstituut dat in 70 procent van de gevallen het eindgebruik gewoon niet gecontroleerd wordt? Als we het wel controleren en we kennen het eindgebruik, hebben we dan de mogelijkheid om de vergunningen te weigeren?

Welke initiatieven neemt u om die controles te versterken?

Hebben we een overzicht van waar in welke conflictgebieden er op dit moment Vlaams materiaal wordt ingezet?

Het Europees Parlement roept op om extra aandachtig te zijn bij de uitvoer van wapens naar Saoedi-Arabië. Zult u gevolg geven aan die oproep? Wordt daarnaar gekeken?

Tot slot: in februari 2021 was er een wapenbeurs in de Verenigde Arabische Emiraten. Dat was in volle coronacrisis, op een moment dat we onze verplaatsingen moesten beperken en alleen essentiële verplaatsingen mochten maken. Vlaanderen was daar vertegenwoordigd. Vonden wij dat dan zo essentieel? Wat was het doel van onze aanwezigheid daar?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik neem uw eerste twee vragen samen, mevrouw Rutten. Eerst en vooral: wij kennen nooit vergunningen toe zonder te weten waarvoor de goederen gebruikt zullen worden. Dat is natuurlijk eenvoudig als het gaat over afgewerkte producten die een Vlaams bedrijf rechtstreeks aan de operationele eindgebruiker levert.

Het is een heel andere zaak als het gaat over leveringen van componenten voor integratie, waarover uw vraag gaat. Daarover heb ik nog maar pas, op 26 januari 2021, in deze commissie gezegd dat dergelijke export fundamenteel anders is en dat dit effect heeft op onze kennis over het operationeel eindgebruik en vooral op de controle die we kunnen uitoefenen. Ik voegde eraan toe dat dit bij uitstek geldt voor niet-essentiële onderdelen, waarover het in Vlaanderen meestal gaat. Dergelijke onderdelen zijn immers zelden geproduceerd voor een specifieke eindgebruiker en voor een specifiek order, en worden bovendien vaak niet eens geleverd aan de systeemintegrator, maar aan een andere toeleverancier. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de Eurofighter Typhoon, waarnaar u verwijst. U zegt dat dit met een Vlaams radarsysteem opereert, maar in de realiteit is het helemaal niet zo dat vanuit Vlaanderen afgewerkte radars aan de vliegtuigbouwer geleverd worden. Al in 2015, na een vraag om uitleg over Vlaamse wapensystemen in conflictgebieden, heeft mijn voorganger in deze commissie duidelijk gemaakt dat het slechts gaat over een onderdeel van een onderdeel dat aan een andere toeleverancier geleverd wordt. Die worden dan niet geleverd voor de uiteindelijke Saoedische Typhoons, maar voor alle Typhoons in productie.

Over het A400M-programma gaf ik hier op 26 januari zelf al aan dat het gaat over niet-essentiële onderdelen, die volgens onze interpretatierichtlijn niet 'noodzakelijk of van wezenlijk belang' zijn. In sommige gevallen dienen de identieke niet-essentiële onderdelen die in bulk worden geleverd ook voor verschillende projecten of programma's en verschillende soorten defensiegerelateerde producten.

Uiteraard proberen we ook in dergelijke gevallen het finale operationele eindgebruik te achterhalen. Dat heb ik op 26 januari 2021 hier ook toegelicht, en verschillende keren daarvoor. De Vlaamse leverancier speelt daarbij logischerwijze een bijzondere rol. Daarom ook heeft de dienst Controle Strategische Goederen zijn vraagstelling richting vergunningsaanvragers aangescherpt, en bedrijven aangesproken op hun verantwoordelijkheid om zich actief over het eindgebruik te informeren en dus ook de bestemmeling te betrekken. De praktijk leert dat aanhoudende bewustmaking hier zeker nodig is. Daar zullen mijn diensten zeker op blijven inzetten.

Desondanks blijft het zo dat het in de voormelde gevallen, zelfs op het moment van de levering, vaak helemaal niet duidelijk is in welke specifieke afgewerkte systemen voor welke operationele eindgebruikers de onderdelen zullen belanden. Dat weet dan de bestemmeling vaak ook niet. Zoals ik zei, is die immers vaak ook zelf een toeleverancier en niet de systeemintegrator die de afgewerkte systemen zal uitvoeren. In de meeste gevallen gaat het om een of meer grote projecten of programma's, waarbij ook België soms betrokken is.

Dat kan zijn als deelnemende staat, zoals bij de A400M, of als klant, zoals bij de F-35, waarbij Vlaamse bedrijven net daardoor een beperkte rol in het bredere productieproces hebben gekregen.

Aangezien die onderdelen niet voor specifieke operationele eindgebruikers worden geleverd, zijn de finale systeemintegratoren dan op het moment van de vergunningsaanvraag de laatst bekende gebruikers. Als ik eerder zei dat we nooit vergunningen toekennen zonder te weten waarvoor de goederen zullen worden gebruikt, dan betekent dat bij dergelijke componentenuitvoer dus het specifieke project of het specifieke programma.

Uiteraard kijken mijn diensten ook verder dan de informatie die de aanvrager aanlevert. Ik verwees in januari in die zin al naar het monitoren van de bestaande en potentiële klanten van de relevante systeemintegratoren en bewapeningsprogramma's. Hetzelfde geldt voor de communicatie vanuit die hoek, op hun eigen websites en in de media. Dergelijke informatie zorgt in een voorliggend dossier weliswaar niet voor zekerheid over de systemen en operationele gebruikers waarvoor wat specifiek over te brengen is, zal dienen. Het gaat dan hooguit over mogelijke of eventuele operationele eindgebruikers.

De vraag is dan welke zeggenschap we in die situatie kunnen uitoefenen over dat onbekende of eventuele operationele eindgebruik, waarbij Vlaamse bedrijven dus onderdelen van beperkt belang naar andere toeleveranciers overbrengen. Daarvoor verwijs ik opnieuw naar wat ik al op 26 januari zei over uitvoerbeperkingen bij componentenexport, en vooral naar de relevante EU-richtlijn 2009/43. Die richtlijn heeft immers net voor dat soort overbrengingen in het kader van grensoverschrijdende samenwerking in een raamwerk voorzien.

Ik ga daar nogmaals op in, omdat dat raamwerk naast een aantal verplichte algemene vergunningen ook specifieke bepalingen over componenten bevat. Dan praat ik over lid 7 en lid 8 van artikel 4. Het uitgangspunt daarvan is dat lidstaten zo veel mogelijk moeten afzien van het opleggen van uitvoerbeperkingen en van de bestemmeling een verklaring moeten aanvaarden dat hij de onderdelen enkel in zijn eigen producten zal integreren.

Die bepalingen omtrent onderdelen hebben wij omgezet in onze eigen algemene vergunningen en in artikel 20 van het Wapenhandelbesluit. De elementen die mee bepalen of uitvoerbeperkingen mogelijk zijn, zijn in de eerste plaats de niet-essentiële aard van de onderdelen en de vraag of de onderdelen het uiteindelijke wapensysteem tot op zekere hoogte een Vlaamse identiteit geven. Daarnaast gaat het ook over andere aspecten van gevoeligheid. Daarbij houden we in de praktijk onder meer rekening met de eventuele bijdrage van de onderdelen aan de offensieve handelingen van het afgewerkte systeem, en ook met de relatie én de afstand tussen de Vlaamse toeleverancier en de systeembouwer en eventuele operationele gebruikers.

Aangezien de meeste Vlaamse niet-essentiële onderdelen alleen onderdelen van onderdelen zijn en aan andere toeleveranciers worden geleverd, is die relatie er meestal niet, en zijn er na de integratie van het niet-essentiële onderdeel nog meerdere etappes voor de fase van de finale systeembouwer. Zeker als het gaat over leveringen in programma's waarbij België als deelnemende staat of als klant betrokken is, moeten ook aspecten als betrouwbaarheid in overweging worden genomen. Al die elementen maken dat het in bijna alle gevallen van overbrenging of bulkoverbrenging van niet-essentiële onderdelen gewoon niet haalbaar is om voorwaarden op te leggen over de eventuele eindgebruikers waarvoor de integratieonderdelen al dan niet kunnen worden aangewend. Dan moeten we de logica van de richtlijn volgen en er wat ik noem 'objectief vertrouwen' in hebben dat de lidstaat waaruit het afgewerkte systeem wordt uitgevoerd, correcte beslissingen neemt op

basis van onze gezamenlijke criteria uit het Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB.

Dat alles neemt niet weg dat we het operationele eindgebruik wel willen kennen, ook als dat pas achteraf duidelijk wordt. Daaromtrent verwees ik in januari al naar de rapporteringsverplichtingen van bedrijven. Als er na de levering van de onderdelen daadwerkelijk informatie beschikbaar wordt, dan moet die worden gerapporteerd. Ook daarover is er weliswaar meer bewustmaking nodig.

Verder benadruk ik ook nog eens dat, als het gaat over onderdelen die specifiek worden geleverd voor systemen voor een specifieke operationele eindgebruiker en die onderdelen in die systemen wel een wezenlijk belang hebben, wij wel zeggenschap uitoefenen over dat finale operationele eindgebruik.

Zo heb ik recent een negatief voorlopig advies gegeven voor de overbrenging naar Frankrijk van een essentieel onderdeel van de geschutskoepel van gepantserde voertuigen bestemd voor de Saoedische Nationale Garde.

Daar ziet u hoe wij omgaan met het eindgebruik omtrent leveringen van onderdelen die systemen tot op zekere hoogte wel een Vlaamse identiteit geven. De enige reden waarom we het hier telkens opnieuw hebben over het zogenaamde gebrek aan controle op het eindgebruik, is dat dergelijke leveringen vanuit Vlaanderen beperkt zijn, net als de export van afgewerkte systemen. Daarom ligt de focus volgens mij onterecht op de bulklevering van niet-essentiële onderdelen aan toeleveranciers van systeemintegratoren. Om die reden wil ik nogmaals benadrukken dat de specifieke aard van dergelijke componentenleveringen een belangrijker element moet zijn in dat debat over controle op eindgebruik. Daarbij vraag ik aandacht voor de feitelijke en de juridische realiteit van dergelijke export, en nodig ik u uit om desnoods hierover een toegespitst debat te voeren met relevante actoren, zoals de betrokken bedrijven, de Europese Commissie, de Belgische beheerders van programma's zoals A400M en F-35 en andere belanghebbenden in de industrie en het middenveld.

Dan was er uw vraag of de Vlaamse Regering een overzicht heeft van de conflictgebieden waar men op dit moment Vlaamse wapens en Vlaamse wapentechnologie inzet. Aansluitend bij mijn vorige antwoorden spreek ik over Vlaamse wapens en Vlaamse wapentechnologie als afgewerkte systemen die van hieruit zijn uitgevoerd en systemen die door de aanwezigheid van wezenlijke Vlaamse onderdelen tot op zekere hoogte een Vlaamse identiteit hebben. Aangezien we hier spreken over defensiegerelateerde producten, is de inzet in een gewapend conflict natuurlijk per definitie een mogelijkheid. Dat is ook niet automatisch in strijd met het Wapenhandeldecreet. Met de toepassing van de criteria in het Wapenhandeldecreet proberen we er wel voor te zorgen dat dit met Vlaams materiaal alleen op een wettelijke manier gebeurt, en in eerste instantie enkel door bondgenoten en bevriende landen. Dat is gereflecteerd in ons vergunningenbeleid. Bij leveringen aan bondgenoten die net als België lid zijn van de coalitie tegen IS, zoals Duitsland of Frankrijk, aanvaarden we in die zin bijvoorbeeld dat die mogelijkerwijze zullen worden ingezet in de gewapende conflicten in Irak en Syrië. Daarentegen werden in de afgelopen jaren ook diverse vergunningsaanvragen geweigerd om inzet in een gewapend conflict te vermijden. Ik verwijs daarbij onder meer naar aanvragen voor Koeweit, Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten in 2017, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten in 2018, Thailand in 2019 en Marokko in 2020.

Dan komen we tot de oproep van het Europees Parlement over Saoedi-Arabië. Het instellen van een EU-embargo op Saoedi-Arabië is al heel vaak in deze commissie aan bod gekomen, en even vaak is gezegd dat de Vlaamse Regering daar daadwerkelijk voor pleit. Ik heb dat zelf hier ook al meerdere keren gezegd, bij een vraag om uitleg op 22 oktober 2019 over de doorvoer van munitie naar Saoedi-

Arabië en een vraag om uitleg op 28 januari 2020 over de doorvoer van militaire goederen naar Saoedi-Arabië. Er is hierover in 2018 ook coördinatie geweest tussen de federale minister van Buitenlandse Zaken en de bevoegde gewestelijke ministers. Toen heeft de Belgische permanente vertegenwoordiger bij de EU de belangrijkste Europese partners bevraagd over hun standpunt ten opzichte van een EU-wapenembargo tegen Saoedi-Arabië. De conclusie daaruit was dat dit geen kans op slagen heeft omdat de Raad bij consensus moet beslissen.

Wat de andere landen betreft die actief deelnemen aan het conflict in Jemen: het is sowieso onze beleidslijn dat wij in geen geval uitvoer toestaan als er een risico is op inzet in Jemen. In de praktijk komt dat er momenteel op neer dat er geen vergunningen voor deze landen worden toegekend voor eender welke defensiegerelateerde producten die in abstracto inzetbaar zijn in een gewapend conflict. Er is als het ware een 'presumption of denial'. In dat opzicht zou een dergelijk EU-embargo een extrapolatie van het Vlaamse beleid betekenen en dus de steun van de Vlaamse Regering hebben. Wij blijven in ieder geval ons standpunt bepleiten, maar we zijn niet naïef. Als we kijken naar de positie van grote lidstaten zoals Frankrijk, heeft geen voorstel van embargo kans op slagen, ook niet als dat alleen voor Saoedi-Arabië zou gelden.

Wat de Vlaamse wapenexport naar Saoedi-Arabië betreft, nodig ik u uit om de jaarverslagen Wapenhandel te consulteren. Die vindt u op de website van de dienst Controle Strategische Goederen. Die bevatten sedert 2013 een specifieke sectie over de uit- en doorvoer naar landen in het Midden-Oosten. Daarbij worden ook overbrenging en uitvoer naar andere landen met bekend eindgebruik in deze landen opgenomen.

Als u mij vraagt of de Vlaamse overheid heeft deelgenomen aan een wapenbeurs in de Verenigde Arabische Emiraten, dan is het antwoord duidelijk neen. Dat is nooit het geval. Ook Flanders Investment & Trade (FIT) is op dergelijke beurzen nooit aanwezig. Mocht u doelen op Vlaamse bedrijven: het staat hen natuurlijk vrij om aan beurzen deel te nemen. Zij hebben mijn toestemming daarvoor niet nodig, tenzij zij op de beurs vergunningsplichtige goederen zouden willen tentoonstellen. Dat is in het verleden al wel toegestaan, omdat het ging over een internationale defensiebeurs die niet specifiek gericht is op het leger van de Verenigde Arabische Emiraten, maar op klanten wereldwijd. De tijdelijke vergunning voor de beurs is dan ook helemaal geen voorafname op een eventuele vergunning voor uitvoer naar het leger van de Verenigde Arabische Emiraten. U kunt een overzicht van exposanten zelf terugvinden op de website van de beurs. Daar zult u zien dat er in 2021 één Vlaams bedrijf aanwezig was. Dat produceert volgens de analyse van de dienst Controle Strategische Goederen weliswaar geen vergunningsplichtige goederen.

Voorzitter, ziedaar mijn omstandige antwoord op een belangrijke vraag van mevrouw Rutten.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister-president, dank u. Er waren eigenlijk veel woorden nodig om te zeggen dat wij inderdaad verder niet meer controleren als het gaat over onderdelen van onderdelen. Dat is dan in één zin samengevat wat u hebt gezegd, denk ik, en dat is ook exact wat ik probeer aan te kaarten. Het is niet omdat dat tot nu toe de praktijk is, en misschien ook wel de vertaling in onze regelgeving – want ik zeg niet dat u zich niet aan de regelgeving houdt, ik ga ervan uit dat dat wel zo is, en u licht dat ook omstandig toe –, dat we dat daarom ook zo moeten houden. Onderdelen van onderdelen, en het gaat naar een Europees land, dus: 'We're from Flanders, we know nothing.' Dat is in 2021 gewoon niet meer aan de orde, denk ik.

Voorzitter, mijn vraag zou dus zijn dat we daar toch eens grondig naar kijken. Er wordt nu een algemeen antwoord gegeven: het zijn geen onderdelen die noodzakelijk of van wezenlijk belang zijn, het gaat over grote programma's, en dus weten wij het verder niet meer. Dan kom je dus inderdaad tot cijfers – en ik heb u die niet horen betwisten – zoals die die het Vlaams Vredesinstituut in zijn verslag weergeeft: maar liefst 70 procent van hetgeen wij doen, wordt eigenlijk niet op eindgebruik gecontroleerd. Daar is dus een reden voor. Die hebt u uitgelegd. Ik zou dan toch eens willen bekijken of we daar geen andere en betere oplossing voor kunnen vinden. U hebt het ook letterlijk zo gezegd. De facto wil dat zeggen dat wij de controle dus uit handen geven. En dan maar zeggen dat andere Europese lidstaten dat voor ons moeten doen, want dat wij het niet weten. Voorzitter, ik vind dat een debat waard, zeker als men de voorbeelden neemt die ik daarnet heb genoemd. Het parlement kan niet aan de ene kant verontwaardigd zijn over gewapende conflicten, of het nu gaat over de Koerden, over Armenië, over Syrië, en aan de andere kant dan maar zeggen dat het om onderdelen van onderdelen gaat, die niet essentieel zijn, en dat het voor ons dus wel door de beugel kan.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, bedankt voor uw uitvoerige antwoord. Het is niet omdat u veel woorden gebruikt dat het daarom minder zou kloppen. U hebt bevestigd dat er geen rechtstreekse leveringen zijn van Vlaanderen aan conflictgebieden, zoals Saoedi-Arabië. We hebben dit inderdaad ook al besproken op 26 januari.

Mevrouw Rutten, ik viel eigenlijk van mijn stoel toen ik u hoorde zeggen dat Vlaanderen het rioolputje van Europa is op het vlak van moreel gezag. Ik vind dat een enorm straffe uitspraak als we weten – en u zult dat ook lezen in de verslagen – dat Vlaanderen op het vlak van de controle op wapens en de uitvoer van wapens een baken is in Europa, koploper is in Europa. Als u een rioolputje zoekt, dan denk ik dat u dat vijftig kilometer naar het zuiden kunt vinden. U zult daar Manuel ook terugvinden, want Manuel zit daar in een regering 'who knows nothing', een regering die participeert in FN Herstal, dat rechtstreeks wapens uitvoert naar Saoedi-Arabië, naar Pakistan, naar Thailand en naar Turkije. Ik denk dat u dat morele vingertje waarmee u nu naar Vlaanderen wijst, ook binnen uw Belgische referentiekader – want dat is uw kader, ons kader is het Vlaamse – zeker eens kunt gebruiken. Kijk ook eens over de taalgrens en neem daar diezelfde consequente houding aan.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik heb gezegd dat we moeten opletten dat we niet het moreel putje worden. Als 70 procent van wat je uitvoert niet gecontroleerd wordt, roept dat vragen op. Dan kun je niet zo doen of zo.

Wiens referentiekader en wat het mijne is? Met alle respect, mijnheer Nachtergaele, ik weet dat dat van u Vlaanderen is – u zegt het zelf –, maar laat mij toe om dat van mij zelf te bepalen. U moet van mij geen belgicist maken. Ik ben evenzeer Vlaams parlementslid als u. Het Vlaanderen dat ik alleszins graag zie, is een Vlaanderen met een pacifistische traditie. Ik dacht dat dat ook in de Vlaamse Beweging hoog in het vaandel gedragen werd, dat wij een voorbeeld mogen zijn. Ik zal het niet nalaten om af te keuren wat men in het andere landsgedeelte doet, daar hoeft u zich geen zorgen over te maken.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp·a): Minister-president, ik wil benadrukken: wat u hier eigenlijk zegt, hebt u al vele malen herhaald. We zijn hier met heel velen bezorgd over de handen voor de ogen houden voor een probleem dat er volgens mij ook

wel degelijk is: die controle op het eindgebruik. Met dat antwoord is het debat steeds afgesloten, omdat we met controle op de controle op de controle niet zijn bij waar het belandt. Als het dan bij bevriende partners is, zit het nog allemaal binnen het wettelijk kader. Daarom steun ik zeker de vraag van mevrouw Rutten om dat debat toch eens open te trekken. Het is niet omdat het nu niet goed functioneert. Als je cijfers van 70 procent hebt – die ik niet echt heb horen tegenspreken – over controle op eindgebruik die niet gebruikt worden, dan moeten wij hier met onze commissie misschien de aanzet geven, zoals mevrouw Rutten zegt, om een deftig debat te voeren over hoe we dat hiaat kunnen oplossen, zodanig dat die vragen niet blijven terugkomen. Komen ze nu van mij, komen ze van mevrouw Rutten, de heer Rzoska, zelfs de heer Nachtergaele: we hebben er allemaal al vragen over gesteld. De essentie van de zaak is dat we allemaal vinden dat dat vertrouwen misschien wel goed is, maar dat controle veel beter is, en dat die controle op het eindgebruik nu niet naar behoren gebruikt is. Ik vraag om daar het debat een van de komende weken over te kunnen openen. Dank u.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Het zal u niet verwonderen dat ik mij ook graag aansluit, zowel bij de vraag van collega Rutten als collega Lambrecht, om de controle op het eindgebruik toch te verfijnen, omdat de minister-president ook al meermaals hetzelfde antwoord gegeven heeft. Ik denk dat een verfijning daar op zijn plaats is, zeker gezien de terechte bezorgdheden die geuit zijn.

Er wordt dan altijd verwezen naar de Waalse Regering en vijftig kilometer verder, maar ik zit in het Vlaams Parlement en ik houd er ook van onze eigen bevoegdheden maximaal in te vullen – iedereen die me kent, weet dat ook. Het zal mij dan ook niet tegenhouden, net zoals collega Rutten, om hier blijvend de vragen te stellen, omdat ik ook geloof in die pacifistische traditie, niet enkel binnen de Vlaamse Beweging. Maar ook door het feit dat het Vlaams Parlement in mijn ogen terecht op heel wat internationale domeinen actief is en dingen vraagt, moeten we er aan de andere kant ook voor zorgen dat ons systeem heel fijn in elkaar zit en dat er zo min mogelijk door de mazen van het net gaat. Dus ook mijn fractie, voorzitter, dringt aan op een fundamenteel debat en een gedachtewisseling op het niveau van de commissie.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Er zijn geen bijkomende vragen aan mij gesteld en dit parlement is natuurlijk autonoom in de regeling van zijn werkzaamheden.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Dank u wel, minister-president. Ik weet dat het ook voor u niet aangenaam zal zijn om elke keer hetzelfde te moeten antwoorden. Voor alle duidelijkheid: u antwoordt wat de regelgeving is en hoe ze wordt toegepast. Het is wel duidelijk dat op zijn minst een grondig debat en een gedachtewisseling over hoe we die controle kunnen aanscherpen en hoe we het eindgebruik van onderdelen beter in de gaten kunnen houden, ons werk, onze taak is als parlement. Ik zie dat het in andere lidstaten wel lukt. Zelfs als ze ondertussen geen lidstaat meer zijn: het Verenigd Koninkrijk gaat daar bijvoorbeeld zeer ver in, en je kunt toch moeilijk zeggen dat dat een land is dat niet gericht is op export of wereldwijde handel. Er zijn zeker voorbeelden te vinden om deze wetgeving aan te scherpen. Voorzitter, ik stel voor dat we met het parlement en met deze commissie daar ook een initiatief toe nemen.

De voorzitter: Ik heb de vraag van verschillende collega's naar een grondiger debat of gedachtewisseling goed begrepen en gehoord. We nemen dat verder op

in de regeling der werkzaamheden. Maar ik wil ook al verwijzen naar het jaarlijks bezoek van het Vlaams Vredesinstituut, waarbij ze hun jaarverslag komen toelichten en waar we zeker ook een aanleiding hebben om daarover met hen verder van gedachten te wisselen. Ik kijk uit naar alle andere initiatieven die de hele commissie hierrond verder wil nemen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het Europese akkoord tot invoering van een digitaal vaccinatiepaspoort
– 2184 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Een heel ander onderwerp deze keer. Maar het is een onderwerp waarover ik niet de eerste keer vragen stel.

De rechtstreekse aanleiding is dat eind februari de Duitse bondskanselier Merkel liet weten dat er een Europees akkoord was over de invoering van het digitale vaccinatiepaspoort. Het zou de bedoeling zijn dat dit er nog voor de zomer komt. Sinds de indiening van mijn vraag is het blijkbaar nog actueler dan ooit. Het blijft op de Europese agenda staan en er wordt vanuit diverse hoeken druk uitgeoefend.

Toch is men het op inhoudelijk vlak nog niet eens in Europa, want met zo'n paspoort komen al dan niet bijhorende privileges, wat uiteraard een delicate zaak is. Er wordt alvast voor gepleit om, net zoals in Israël, te zorgen voor een uniforme vaccinatiepas die in de hele Europese Unie geldig is. Men zal dan blijkbaar vrij kunnen reizen in Europa, wat impliceert dat mensen die niet in het bezit zijn van een vaccinatiepaspoort, dit dan niet kunnen. Zo zou er mogelijk een ongelijkheid tussen burgers van de Europese Unie kunnen ontstaan. Bepaalde EU-burgers zouden dan te maken krijgen met reis- en andere beperkingen, omdat we uiteraard niet meer over een gelijk speelveld beschikken. Zo stelt de Oostenrijkse premier Kurz erg duidelijk dat diegenen die gevaccineerd zijn, hun volledige vrijheid moeten terugkrijgen. Het belooft mijns inziens dus een moeilijk debat te worden. De analogie met het gele boekje voor mensen die gevaccineerd zijn tegen de gele koorts dringt zich hier toch op. Er wordt ondertussen zelfs gesproken over de invoering van een 'groene pas'.

Logischerwijs zijn het vooral de zogenaamde vakantielanden die aandringen op een snelle oplossing. Het is niet de eerste keer dat we dit horen. Landen zoals Griekenland, Italië, Spanje en Kroatië zijn vragende partij om hier zo snel mogelijk voor een doorbraak te zorgen. Want iedereen weet het: de zomervakantie komt dichterbij en velen willen uiteraard op vakantie gaan.

Maar er zijn ook tegenstanders van dit systeem. Niet iedereen staat op dezelfde lijn. Naar aanleiding van de Europese top konden we vernemen dat Roemenië, Duitsland, Frankrijk en ook België tegenstander zouden zijn van de invoering van een groen vaccinatiepaspoort. Een van de argumenten is dat de EU een dergelijk certificaat niet kan invoeren zolang niet alle EU-burgers de kans hebben gehad om zich te laten vaccineren. Dat is ook een argument dat de minister-president naar aanleiding van eerdere vragen al naar voren gebracht heeft. Het standpunt is dus ook gekend wat de minister-president betreft, maar de vragen blijven ondertussen komen.

Europees Commissievoorzitter Ursula von der Leyen stelt alvast dat de beslissing over wat je met zo'n certificaat zult kunnen doen, zal worden genomen door de individuele lidstaten. Dat is natuurlijk een zeer belangrijke uitspraak.

Minister-president, welk standpunt neemt de Vlaamse Regering vandaag in met betrekking tot de invoering van een digitaal vaccinatiepaspoort?

Aangezien Europees Commissievoorzitter Ursula von der Leyen stelt dat de beslissing over wat je met het paspoort kunt doen door de individuele lidstaten zal worden genomen: is de beslissing binnen België hieromtrent reeds genomen? Indien ja, welke initiatieven tot standpuntbepaling binnen België nam de Vlaamse Regering en op welke manier is het standpunt er gekomen? Indien niet, wat is het standpunt van de Vlaamse Regering dan?

Welke initiatieven ondernam de Vlaamse Regering ondertussen om het debat hieromtrent binnen de Europese Unie aan te gaan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het standpunt van de Vlaamse Regering is nog steeds gebaseerd op twee belangrijke principes. Ten eerste mag er geen sprake zijn van discriminatie tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden. Ten tweede moet de vrijwilligheid van de vaccinatie gegarandeerd blijven.

De voorkeur van de Vlaamse Regering gaat uit naar een vaccinatiecertificaat dat vooral voor medische doeleinden dient. Als we het vaccinatiecertificaat ook voor reisdoeleinden willen gebruiken, raakt dit mogelijk aan de twee belangrijke principes die ik net heb vermeld. Daarom wil de Vlaamse Regering hier zeer voorzichtig mee omgaan. Het lijkt er echter op dat het vaccinatiecertificaat voor reisdoeleinden er hoe dan ook zal komen. Volgens Commissievoorzitter von der Leyen is het doel van de Digital Green Pass om burgers geleidelijk aan in staat te stellen zich veilig te verplaatsen binnen de Europese Unie of naar het buitenland. De Europese Commissie zal het voorstel van verordening morgen al publiceren.

Het debat evolueert dus zeer snel. Vlaanderen mag in dit debat niet aan de zijlijn blijven staan. We moeten integendeel aan het debat deelnemen zodat rekening wordt gehouden met onze aandachtspunten. Wat zijn dan onze aandachtspunten? Ten eerste moet er respect zijn voor de twee principes die ik al vermeld heb: nondiscriminatie en het vrijwillig karakter van vaccinatie. De concrete toepassing van die principes is dat een bewijs van vaccinatie nooit de enige voorwaarde mag zijn om te kunnen reizen. Voor mensen die nog niet gevaccineerd zijn, moet er altijd een gelijkwaardig alternatief aanvaard worden, zoals bijvoorbeeld een negatief testresultaat. Ten tweede moet het gebruik van het certificaat gebaseerd zijn op wetenschappelijk bewijs. We moeten er rekening mee houden dat het momenteel niet onomstotelijk bewezen is dat de besmettelijkheidsgraad na vaccinatie daalt en hoelang die daling aanblijft. Verder onderzoek is daarover nodig. Ten derde is dataveiligheid zeer belangrijk. We moeten werken aan een digitaal certificaat dat zeer goed te beveiligen is. Tegelijk moeten we de privacyregels in acht nemen. Tot dusver mag medische informatie enkel door medisch geschoolden geïnterpreteerd worden. Ten vierde is er nood aan overleg met de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). We staan immers voor een globale uitdaging. Er is overleg met de WHO nodig zodat het Europese initiatief kan uitgroeien tot een mondiaal initiatief. Ten slotte lijkt het nuttig om verder te kijken dan de huidige coronapandemie. Als het certificaat meer dan alleen COVID-19-vaccinatie kan registreren, zou het op termijn kunnen uitgroeien tot het medisch paspoort van de zakenreiziger of de toerist. Het is dus belangrijk om het debat in de juiste richting te sturen.

Binnen België is er nog geen beslissing genomen over wat men met het certificaat zal kunnen doen. Op vrijdag 5 maart vond een coördinatievergadering plaats naar

aanleiding van de aankondiging van de Digital Green Pass door de Commissie. Zowel mijn eigen kabinet als het kabinet van minister Beke heeft deelgenomen aan deze vergadering. De conclusie van de vergadering was dat het belangrijk is dat ons land deelneemt aan het Europese debat. We kunnen niet aan de zijlijn blijven staan. Verder is de vergadering akkoord gegaan dat er voldoende aandacht moet uitgaan naar de concrete modaliteiten van dergelijk certificaat: belang van een evidencebased, wetenschappelijke aanpak; belang van non-discriminatie; respect voor de vrijheden van elke burger om zich te laten vaccineren, alsook om zich te verplaatsen; bescherming van persoonlijke gegevens en privacy; compatibiliteit met werkzaamheden in WHO-verband; nood aan een eenvoudig en werkbaar systeem. Het Belgische standpunt ligt dus in de lijn van het Vlaamse standpunt.

Welke initiatieven heeft de Vlaamse Regering ondernomen? Op 1 maart heeft minister Demir deelgenomen aan een informele videoconferentie van de Europese ministers van Toerisme. Tijdens deze videoconferentie heeft minister Demir erkend dat het vaccinatiecertificaat voordelen zou kunnen bieden voor de heropstart van het toerisme. Tegelijk heeft ze benadrukt dat we erg zorgvuldig moeten nadenken over het gebruik van het vaccinatiecertificaat voor reisdoeleinden, precies omdat deze kwestie raakt aan het beginsel van non-discriminatie, het recht op privacy en de vrijwilligheid van de vaccinatie.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Het is natuurlijk een gevoelige zaak, maar ik ben wel enigszins tevreden met uw antwoord.

U herhaalt die twee belangrijke principes, non-discriminatie en vrijwilligheid, die gegarandeerd moeten zijn. Daar kan ik zeer inkomen.

Ik stel de voorzichtigheid van de Vlaamse Regering in deze zaak dan ook op prijs, maar ik vind het ook belangrijk dat we niet aan de zijlijn blijven staan. Dit gaat ons allemaal aan, ook de Vlamingen.

U hebt een hoop zaken naar voren gebracht waaraan u verder wilt werken. Ik neem akte van die twee principes, maar ook van het feit dat het bewijs van vaccinatie niet de enige voorwaarde kan zijn om zo'n vaccinatiepaspoort te kunnen krijgen. Ik denk dat dat een belangrijk gegeven is, ook in het debat van gelijke kansen voor iedereen. Als daar die negatieve tests bij komen, dan is dat een extra element dat we kunnen meenemen en waar we zeker attent voor moeten zijn. Ook de privacyregels zijn heel erg belangrijk. Dat blijft een aandachtspunt.

Het interessantste idee dat u naar voren bracht, is dat we aan een algemeen vaccinatiepaspoort moeten werken. Vanuit Europa streven we daarbij naar een document waarin alles gecentraliseerd wordt. Het is een interessant gegeven, maar het wekt evenzeer dezelfde vragen op.

Hoever staat men in Europa in het debat over een vaccinatiepaspoort dat verder gaat dan een paspoort dat alleen over COVID-19 gaat?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister-president, een systeem dat wereldwijd van toepassing is, zal niet voor morgen zijn, vrees ik. Ik heb vandaag nog gelezen dat China vraagt dat je een bewijs levert dat je met een Chinees vaccin bent ingespoten. Het gaat hier echter in de eerste plaats over een Europees systeem. Ik moet u zeggen dat het voor onze fractie wel belangrijk is dat er een uniform Europees systeem komt, een soort coronapaspoort – want een vaccinatiepaspoort is niet zo'n

goed woord – om deze zomer veilig reizen mogelijk te maken. Omdat het ondertussen wel duidelijk is dat het onmogelijk is om voor de zomer een volledige vaccinatie van de hele bevolking te hebben, met twee prikken, is dit niet haalbaar. Daarom willen wij, net zoals u, ook wel waarschuwen voor die vaccinatiediscriminatie. Daar zouden in de eerste plaats de laatst gevaccineerden – dat zijn jongeren en gezinnen met kinderen – het slachtoffer van worden. Daarom vinden wij dat jongeren die bijvoorbeeld in de zomer naar het buitenland op kamp willen gaan of gezinnen met kinderen die op vakantie willen vertrekken, ook een recente negatieve test moeten kunnen voorleggen als ze nog niet gevaccineerd zijn. Dat zou dan het minimum zijn wat door die verordening mogelijk wordt gemaakt.

Minister-president, stel dat er zo'n systeem komt – en dat ziet er wel naar uit –, zult u dan mee aandringen dat die test gratis wordt voor mensen die nog geen kans kregen om zich te laten vaccineren? U hebt alvast onze steun.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil ook even tussenkomen, omdat dit inderdaad een heel moeilijke oefening wordt. Ze is heel delicaat. U haalt een aantal terechte aandachtspunten aan over de gelijke behandeling en het vrijwaren van de vrijwilligheid.

Wat u over een alternatief voor het vaccin hebt gezegd, is enorm belangrijk. We moeten een negatieve test ook als een waardig alternatief kunnen aanbieden, zodat we een gelijke behandeling kunnen garanderen. Ik sta daar absoluut achter. Ik wens u heel veel succes toe met de onderhandelingen op Europees vlak om hierin tot een uniformiteit te komen. Zoals mevrouw Brouwers ook al aanhaalt, is dat enorm belangrijk.

Minister Demir gaf in de commissie Toerisme aan dat we eerst in de richting van onze buurlanden zullen kijken om het toerisme open te stellen. Ik weet niet in hoeverre er bilateraal overleg is gepland. Ik weet dat we het Europees moeten aanpakken, maar misschien kunnen we daarin een eenduidig standpunt naar voren brengen? De verplaatsingen die we zullen maken, zullen in de eerste plaats toch naar onze buurlanden zijn.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Bedankt voor de bijkomende vragen en opmerkingen.

Ik wil toch eerst iets algemeens in de groep gooien. Door de vaccinatiegraad daalt de besmettingsgraad wel heel erg, maar niet tot nul. Een negatief testresultaat geeft meer zekerheid dat men het virus niet verder zal verspreiden dan een vaccinatie. Een vaccin beschermt je natuurlijk tegen zelf ziek worden, waardoor de druk op het gezondheidssysteem afneemt. U hebt daar professor Van Damme gisteren misschien ook over bezig gehoord, maar dat evolueert. Nu zegt men dat het risico op een besmetting een op dertig is. Je kunt echter niet zeggen dat gevaccineerd zijn dezelfde graad van zekerheid biedt op de verspreiding van het virus als een negatief testresultaat. Dat moeten we goed in het achterhoofd houden.

Mijnheer Deckmyn, we zitten nog maar in het beginstadium van het idee om in een vaccinatiepaspoort verder te gaan dan alleen COVID-19.

Mevrouw Brouwers, die test gratis maken is een debat op zich. We zullen eerst kijken welke testen adequaat zijn en wat de kostprijs is voor ik daarover uitspraken doe die onze begroting nog verder in de prak zullen rijden. Daar ben ik enigszins beducht voor.

Mevrouw Talpe, ik vind het een beetje raar dat we eerst bij de buurlanden zouden kijken. We leven nu al met Europa op gespannen voet door onze reisbeperkingen voor niet-essentiële reizen. De eerste minister heeft kunnen verkrijgen dat dit tot 19 april 2021 enigszins wordt getolereerd, maar ik kan me niet voorstellen dat Europa zal toelaten dat we die reisbeperkingen voor de buurlanden zullen opheffen, maar niet voor de andere Europese lidstaten. Dat zal heel moeilijk zijn. Ik begrijp dat de minister van Toerisme zegt dat het al heel goed zou zijn dat we dat kunnen realiseren, maar ik vrees dat het ofwel voor heel de EU moet gelden, of dat de situatie blijft zoals die nu is.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw bijkomende antwoorden. Hierin vind ik een belangrijke bijkomende opmerking. Je kunt er inderdaad niet genoeg de nadruk op leggen dat een negatieve test wel eens belangrijker zou kunnen zijn dan een vaccinatie, want dan heb je inderdaad meer zekerheid. Ik vond dat een goede toevoeging aan dit debat, en het is zeker interessant om dit verder mee te nemen in de bespreking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de op de noordelijke landen gebaseerde strategie van de Vlaamse Regering
– 2227 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): In de beleidsnota Buitenlands Beleid maakte u duidelijk dat Vlaanderen inspiratie zou vinden in het noorden. In uw strategische doelstelling over onze Vlaamse partners in het buitenland stelde u dat de Vlaamse Regering zich voor haar beleid zou laten inspireren door de noordelijke landen van Europa en daar ook aansluiting bij zou zoeken. Uw diensten zouden relevante thema's en sectoren identificeren die daarbij prioritair opgenomen kunnen worden.

Begin 2021 werd normaal gezien ook de nieuwe vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Scandinavië geopend, met Kopenhagen als zetel. De voorbereidingen hiervoor omvatten vanzelfsprekend de huisvesting zelf, maar ook andere logistieke aangelegenheden, de aanwerving van een diplomaat en personeel, en het aanvragen van de nodige diplomatieke accreditaties. Indien er geen corona was geweest, dan zou u in maart een eerste zending ondernemen naar Scandinavië.

Door de coronapandemie werd het praktische luik van dit noordelijke verhaal overhoopgehaald, maar de strategie om de Vlaamse blik op het noorden te richten, blijft natuurlijk overeind.

Kunt u meer toelichting geven over deze noordelijke strategie? Op welke manier kunnen wij partnerschappen aangaan?

Werd er reeds een overzicht gemaakt van prioritaire thema's en sectoren? Hoe zal de opvolging hiervan er concreet uitzien?

Kunt u al een overzicht geven van wat er reeds gebeurd is met betrekking tot de noordelijke strategie en wat er nog concreet op de planning staat?

Kunt u meer toelichting geven over de stand van zaken wat betreft de diplomatieke post in Kopenhagen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Zoals u zelf meegeeft, staat die blik op het noorden zowel in het regeerakkoord als in mijn beleidsnota Buitenlands Beleid centraal. Wij hebben deze ambities nu recent geconcretiseerd in een visienota.

Allereerst werden de landen van het noorden gedefinieerd als Nederland, Duitsland, Noorwegen, Denemarken, Zweden, Finland, Estland, Letland en Litouwen, en ook Ierland. Hierbij wil ik nog meegeven dat de keuze voor deze landen geen afbreuk doet aan het belang van andere ambities of bilaterale relaties zoals die zijn geformuleerd in het Vlaams Regeerakkoord. Ik denk hierbij aan onze buurlanden, andere deelstaten en autonome regio's. Ook de relaties met het Verenigd Koninkrijk komen niet in deze visienota voor. Gezien het belang van de bilaterale samenwerking met Engeland, Schotland, Wales en Noord-Ierland, kiezen we ervoor om werk te maken van een afzonderlijke strategie voor het Verenigd Koninkrijk. Gisteren werd deze visienota alvast besproken en goedgekeurd in een interkabinettenwerkgroep (IKW). Eind deze week zal ik dit ook bespreken binnen mijn regering.

U vroeg naar een overzicht van prioritaire thema's en sectoren. In de agenda voor de samenwerking met de landen van het noorden wordt idealiter een duidelijke focus vastgelegd. Uit de beleidsnota en het regeerakkoord kon alvast worden afgeleid dat de prioriteit wordt gelegd bij de samenwerking op het vlak van economie en innovatie, maar dat ook voor andere beleidsvelden inspiratie of lering zou worden gezocht bij goede beleidspraktijken in het noorden. Ik heb alvast mijn administratie een overzicht laten maken van bestaande en mogelijke vormen van samenwerking met de landen van het noorden. Op grond daarvan moeten nog keuzes worden gemaakt en prioriteiten vastgelegd.

Een effectieve Noordstrategie hanteert naast een bilateraal luik vanzelfsprekend ook een EU- en multilaterale dimensie. Er moet worden gekeken in welke dossiers met de landen van het noorden gezamenlijke posities ingenomen kunnen worden om op die manier de besluitvorming van de Europese Unie mee te beïnvloeden.

Na goedkeuring van deze visienota door de Vlaamse Regering wordt het tijd om deze visie te vertalen naar concrete acties. Het is de bedoeling dat voortaan de samenwerking met de landen van het noorden een voornamere plaats krijgt in ons Europees en internationaal beleid. Aan de collega's van de Vlaamse Regering zal daarom gevraagd worden om nadrukkelijk initiatieven te ontplooien.

Ikzelf heb de ambitie om spoedig de ambassadeurs uit deze landen uit te nodigen en hen te informeren over onze nieuwe Noordstrategie. Ook een zending naar de Noordse landen staat op mijn agenda. Ik hoop van harte dat de sanitaire toestand dit spoedig toelaat.

Zoals u weet, besloot de vorige Vlaamse Regering om een nieuwe post te openen in de Noordse landen. Eerder dan te opteren voor een nieuwe bilaterale Diplomatiek Vertegenwoordiger werd de voorkeur gegeven aan een breder regionaal ambtsgebied, waarbij de bilaterale relaties met de vier Noordse landen bevorderd kunnen worden. Als locatie voor de nieuwe Vlaamse vertegenwoordiging in Scandinavië werd recent geopteerd voor Kopenhagen.

Ondertussen hebben op 18 januari 2021 de Diplomatiek Vertegenwoordiger en de office manager hun intrek genomen in de tijdelijke kantoorruimte. Van daaruit zullen ze de verdere voorbereidingen treffen voor de definitieve huisvesting en aansluitend de diplomatieke accreditatie voor het kantoor.

Verder richten ze zich op de kerntaken van een diplomatieke vertegenwoordiging. Voor de officiële opening wordt juni 2021 beoogd. Ik wens hier zelf op aanwezig te zijn en van de gelegenheid gebruik te maken om hieraan een brede missie naar de Scandinavische landen – in eerste instantie Zweden en Denemarken – te ondernemen. Dat zal afhankelijk zijn van de situatie van de pandemie.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw zeer interessante antwoord. We kijken alvast uit naar de visienota die volgende vrijdag door de ministerraad zal worden goedgekeurd.

Het is inderdaad goed dat Vlaanderen samenwerkt met landen in het noorden, met landen die een gelijkaardige economie hebben, economisch enorm sterk staan en een hoog welvaartsniveau hebben. U hebt verwezen naar samenwerking op het vlak van economie en innovatie. Ik wil daar nog de suggestie van digitalisering aan toevoegen, iets dat de hele Vlaamse Regering bijzonder belangrijk vindt.

Het zou mooi zijn mocht er binnen de Europese Unie, naast de as Parijs-Berlijn en naast de Visegrádlanden, ook een samenwerkingsverband kunnen ontstaan van de noordelijke landen. We hebben uiteraard ook de Benelux, maar ik hoop dat er ook wordt gekeken naar die noordelijke landen om op Europese raden en toppen aan hetzelfde zeel te kunnen trekken. Ik hoop dat we succesvol concrete acties met noordelijke landen op touw kunnen zetten.

Tot slot kunnen we allemaal zeer tevreden zijn dat Vlaanderen zijn diplomatieke netwerk uitbreidt, dat er een nieuwe Vlaamse diplomaat is aangesteld voor de noordelijke landen, die dan bilateraal een diplomatieke bevoegdheid heeft in meerdere landen. Ik kijk er zeker en vast naar uit dat wij dit kunnen versterken en dat daar een missie naartoe kan gaan, waardoor we ons meer richten op de noordelijke, economisch iets meer succesvolle landen, om zo een sterk samenwerkingsverband binnen de Europese Unie tot stand te brengen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik ben blij dat de heer Vanlouwe enthousiast is, net zoals ik trouwens.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de conferentie over de toekomst van Europa
– 2279 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conferentie over de toekomst van Europa
– 2364 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, het is niet de eerste keer dat we over deze conferentie praten. In de schoot van de Europese Unie ontstond het idee

om, aan de hand van burgerdialogen, de EU dichter bij de Europeanen zelf te brengen. Het was de bedoeling om dit initiatief in juli 2020 op te starten, maar als gevolg van de coronapandemie ging het vooralsnog niet van start.

Eigenlijk was er ook een tweede reden waarom dit initiatief vertraging opliep, namelijk het geruzie over het voorzitterschap ervan. Initieel zou er slechts één voorzitter worden aangeduid, maar dit liep anders dan voorzien. Diverse fracties en personen zorgden ervoor dat er een getouwtrek ontstond om dit postje binnen te halen.

Het resultaat was een pijnlijk compromis waarbij de voorzitters van het Europees Parlement en de Europese Commissie en de leider van het land dat het roterend voorzitterschap van de lidstaten bekleedt, de conferentie 'overschouwen'. Daarenboven komt er onder deze overschouwende structuur een uitvoerend comité, waarin elke instelling drie vertegenwoordigers krijgt: de bevoegde ministers van het roterende voorzitterschap, de eurocommissarissen Vera Jourová, Maros Sefcovic en Dubravka Šuica en de parlementsleden van de drie grootste fracties in het Europees Parlement. De leden van de zogenaamde kleinere fracties worden via een waarnemer vertegenwoordigd.

Blijkbaar wordt door deze constructie Europees parlementslid Guy Verhofstadt buitenspel gezet. Via de media liet de entourage van Verhofstadt weten dat hij "niet zinnens is in een bureaucratisch circus met zes voorzitters mee te draaien. Het zegt alles over de intenties van sommigen, die bij voorbaat willen voorkomen dat er iets van resultaat uitkomt." Niet ik zeg dat, maar de heer Verhofstadt, die tot mijn grote verbazing – ik vernam dat via de media – voorgedragen wordt om toch weer aan deze poppenkast of dit circus deel te nemen. Het is niet de eerste keer dat we zien dat consequentie niet de grootste deugd is van de heer Verhofstadt.

Het getouwtrek gaat ook over de richting waar men heen wil met deze conferentie: richting een uitgesproken federalistisch Europa of net minder. Het Europees Parlement en de lidstaten moeten wel nog formeel akkoord gaan met het uiteindelijke voorstel.

Minister-president, wat is uw visie op de organisatie van de conferentie over de toekomst van Europa? Is die enigszins veranderd door de gewijzigde structuur van de conferentie? Sluit u zich aan bij de stelling van Guy Verhofstadt dat deze conferentie "een bureaucratisch circus is met zes voorzitters en dat dit veel zegt over de intenties van sommigen, die bij voorbaat willen voorkomen dat er iets van resultaat uitkomt"? Vreest u niet dat de vertegenwoordiging van enkel de drie grootste fracties in het Europees Parlement zal leiden tot een verschraling van het debat?

Minister-president, u verklaarde tijdens een vorige commissievergadering dat er een initiatief met een 24-tal regio's op gang gekomen is om te bepleiten dat er bij de verdeling van het herstelfonds rekening gehouden wordt met de regionale autonomie. U vermeldde dat u het interessant zou vinden om met diezelfde regio's eenzelfde initiatief te nemen met betrekking tot de conferentie over de toekomst van Europa. "Dat moet niet door middel van een federale structuur gebeuren. We kunnen met veel regio's samen op de conferentie wegen. Dat initiatief moet nog worden vormgegeven. Aangezien het andere initiatief redelijk vlot is verlopen, heb ik hier goede hoop op", stelde u. Zijn er ondertussen reeds stappen hiertoe gezet en wat kan Vlaanderen zelf nog ondernemen op dit vlak?

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, ik zal niet alles herhalen wat de heer Deckmyn heeft gezegd. Ik wil er wel op wijzen dat we op basis van wat we in de media kunnen lezen, kunnen concluderen dat de structuur bijzonder complex zal

zijn. Het voorstel voorziet een driekoppig presidium met de voorzitters van de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees Parlement. Daarnaast komt er een uitvoerend orgaan met drie vertegenwoordigers en tot vier waarnemers voor elke instelling. De vertegenwoordigers zouden uit de grote politieke fracties moeten komen en het uitvoerend comité zou moeten werken bij unanimiteit. Dit zorgt voor een zware bureaucratische structuur die al behoorlijk wat kritiek heeft gekregen, zelfs van grote fracties of mensen die een bepaalde ambitie hebben in deze structuur. De ene dag zeggen ze dat ze er niet aan willen meedoen om zich dan een paar weken later toch te laten voordragen.

Met het opzetten van de toekomstconferentie wil de EU dat burgers zich via nationale en Europese panels en andere platformen kunnen uitspreken over de EU en verschillende thema's. Er zou gewerkt worden via digitale debatfora. Ik vind het eigenaardig dat mensen die democratisch verkozen zijn, beslissen dat het beter zou zijn om indirect standpunten te laten verkondigen via platformen en debatfora.

Minister-president, u hoopt op een inclusief proces, waarbij de Europese instellingen en de lid- en deelstaten op gelijke voet staan en gelijk betrokken zijn. Vlaanderen is voor de eigen bevoegdheden eigenlijk een volwaardige lidstaat.

Dat is verklaring 51 bij het Verdrag van Lissabon. Vlaanderen is voor zijn bevoegdheden een volwaardige lidstaat. Voor andere zaken blijft het natuurlijk een deelstaat.

We moeten pleiten voor een kostenefficiënte structuur, waarbij de focus gelegd wordt op de inhoud van de beleidsdoelen van de EU eerder dan op grote institutionele vraagstukken. U haalde terecht aan: wat zijn de grote Europese uitdagingen, wat verwachten de burgers van de EU? De vraag is niet 'meer of minder EU', maar een betere EU. Welvaart, veiligheid, migratie, innovatie, duurzaamheid en sociale dumping zijn voor u thema's die door de Europese Unie aangehaald moeten worden.

In het eerdere debat hierover wees u er al op dat u hoopt dat deelstaten – ik bedoel daarmee deelstaten met wetgevende bevoegdheid – binnen de Europese Unie samen zouden kunnen wegen op de conferentie. U verwees expliciet naar het initiatief van een 24-tal regio's die aandacht vroegen voor de regionale autonomie bij de discussie over de verdeling van het herstelfonds. U weet dat voor mij ook het Comité van de Regio's hierin een belangrijke rol moet kunnen spelen.

Hoe evalueert u het voorstel voor de organisatie van de conferentie voor de toekomst van Europa? Is dit niet te bureaucratisch? Rijmt dit met de bezorgdheid van Vlaanderen inzake kostenefficiëntie en efficiëntie in het algemeen? Op welke manier kan en zal Vlaanderen zich hierin inschakelen? Overeenkomstig de verklaring bij het Verdrag van Lissabon moet het Vlaams Parlement beschouwd worden als een nationaal parlement binnen de eigen bevoegdheden. Welke rol ziet u voor Vlaanderen en specifiek voor het Vlaams Parlement? Is er ondertussen meer duidelijkheid over een initiatief van de 24 regio's om samen te werken rond deze toekomstconferentie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Een akkoord vinden over wie de conferentie zou voorzitten, was duidelijk een moeilijke kwestie. De Vlaamse Regering verwelkomt dat er finaal een akkoord werd gevonden. Aangezien deze conferentie georganiseerd wordt door de drie Europese instellingen, kunnen we ons vinden in de beslissing tot een gezamenlijk voorzitterschap en de verdere beheersstructuur, al

mag deze meerlagige structuur geen afbreuk doen aan een goed en efficiënt verloop en beheer van de conferentie. 'The proof of the pudding is in the eating.'

De Vlaamse Regering verwelkomt de open, bottom-up en inclusieve aanpak van het initiatief. De conferentie zal zich onder meer toespitsen op de grote Europese uitdagingen, wil de verwachtingen van de burgers naar voren brengen en zal ook transversale thema's, zoals de uitvoering van de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen, in het debat brengen. Deze aanpak steunen we uiteraard. De Europese instellingen hebben duidelijk gemaakt dat ze snel verdere stappen willen zetten nu over deze aspecten een akkoord is gevonden. Dat biedt de Vlaamse Regering ook de mogelijkheid om te bepalen hoe ze hieraan kan deelnemen en bijdragen.

U verwees in uw vraag ook naar een gezamenlijk initiatief van verschillende regio's. Binnen REGLEG, een interregionaal samenwerkingsverband onder Baskisch voorzitterschap, maken wij momenteel werk van een gemeenschappelijke verklaring. In die verklaring staat een oproep aan Europese beleidsmakers om regio's met wetgevende bevoegdheden sterk te betrekken bij de toekomstconferentie. Idee is dat deze regio's ook in de plenaire vergadering van de conferentie zouden zetelen en dat zij ook een sterke rol krijgen in de uitrol van de conclusies van de conferentie. Deze gemeenschappelijke verklaring zou vóór aanvang van de conferentie begin mei ondertekend en gepubliceerd moeten worden.

U vraagt me welke rol er weggelegd is voor het Vlaams Parlement. Het lijkt me aan het Vlaams Parlement om dat zelf te bepalen. Vanuit Vlaanderen hebben we gepleit voor een rol voor de parlementen van de Europese lidstaten, en dus ook voor het Vlaamse Parlement.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Om met dat laatste te starten: we zullen in deze commissie de conferentie over de toekomst van Europa verder becommentariëren en bespreken.

Ik blijf de organisatie van de conferentie echt bureaucratisch vinden. In tegenstelling tot u vind ik dat dit wel afbreuk doet aan de efficiëntie. Ik vind het jammer dat u dit kritiekloos aanvaardt, misschien kunt u niet anders. 'The proof of the pudding is in the eating', inderdaad. Als we de structuur bekijken, weten we dat de pudding echt slecht zal smaken. Dat zien we van hier al.

Om positief te eindigen: ik ben wel blij dat men zal oproepen om te komen tot een betere betrokkenheid van deelstaten en regio's met een eigen wetgeving om binnen deze conferentie een echte plaats in te nemen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik ben ook wel iets kritischer ten aanzien van die dermate complexe bureaucratische structuur die wordt opgezet, om dan tegelijk nog te werken met dialoogplatformen en dergelijke. Op welke manier zal dit efficiënt kunnen verlopen? Het heeft bijna twee jaar geduurd om na te denken over de structuur.

Ik steun u uiteraard wel in het feit dat er moet gewerkt worden aan een bottom-upwerking: de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen worden in het debat gebracht. Artikel 5 van het Verdrag van Lissabon voert een subsidiariteitstoets in. Dat is eigenlijk een beetje een lege doos, omdat de lid- en deelstaten via dat rela-

tief ingewikkeld systeem niet kunnen wegen op voorstellen van de Europese Commissie. Men moet bepaalde zaken in een verdrag toch wel kunnen wijzigen wanneer men daadwerkelijk die subsidiariteitstoets wil doen?

Hoe staat u tegenover de uitvoering en het expliciet in toepassing brengen van de subsidiariteitsbeginselen?

Iedereen weet wat het inhoudt. Naar welk niveau moet worden gekeken voor de beste en meest efficiënte manier van besluitvorming? Is dat een lokaal bestuur, is dat een deelstaat of een nationaal of Europees niveau? Wat in het Verdrag van Lissabon staat, is totaal onwerkbaar.

Ik ben bijzonder blij dat er inderdaad een initiatief is van de regio's, de deelstaten met wetgevende bevoegdheden. Ik kijk uit naar de gemeenschappelijke verklaring. Ik hoop dat het orgaan eveneens kan wegen en betrokken wordt bij die toekomstconferentie, net zoals uiteraard het Comité van de Regio's dat niet alleen de regio's maar ook de lokale autoriteiten, steden en gemeenten vertegenwoordigt, betrokken wordt.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik denk dat niemand er baat bij heeft als dat een bureaucratisch gedoe wordt dat over de hoofden van de mensen heen gaat, en waarvan niemand weet waarover ze nu eigenlijk aan het spreken zijn. Eén ding is alvast duidelijk: als je daar een Guy Verhofstadt bij betrekt, zal het allesbehalve een bureaucratisch iets worden. Hoelang is de man al weg uit de Belgische politiek? Maar hij werkt vandaag nog steeds als een rode lap op een stier. Dat bewijst dat hij de gemoederen nog steeds beroert.

Mijn opmerking of mijn vraag aan u, minister-president – dat vorige was tegen de collega's – is: gaan we vanuit Vlaanderen nog proberen om onze burgers te betrekken bij dit debat? Staat er daarvoor al iets op stapel? Hier wordt wel verwezen naar allerlei Europese regionale samenwerkingsvormen, maar ik zou toch ook graag willen dat de Vlaming de kans krijgt om betrokken te worden.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Voorzitter, ik vind het een beetje moeilijk om over iets dat nog op gang getrokken moet worden of komen, nu al te zeggen dat het niet gaat werken en dat er niet veel uit gaat komen. Ik vind dat we toch een klein beetje positiever mogen zijn. We zitten inderdaad met 27 landen, tal van regio's en heel veel grote steden, die ook hun belang hebben.

Het is nu net de bedoeling van die conferentie om – ik citeer uit de gezamenlijke verklaring: "(...) willen wij evenementen organiseren in samenwerking met maatschappelijke organisaties en belanghebbenden op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau, nationale en regionale parlementen, het Comité van de Regio's, het Economisch en Sociaal Comité, de sociale partners en de academische wereld. Hun betrokkenheid zal ervoor zorgen dat de Conferentie veel verder reikt dan de hoofdsteden van Europa, en in alle hoeken van de Unie wordt gehoord."

Ik heb vernomen dat commissaris Šuica van Democratie en Demografie, verantwoordelijk in het Federaal Adviescomité Europese Aangelegenheden om uitleg te geven, naar het Vlaams Parlement zou komen. We moeten eens bekijken hoe we daar als commissie bij betrokken kunnen worden. We kunnen haar uitleg laten geven en zien hoe we dat in onze regio aanpakken zodat er grote betrokkenheid is van de gewone burger, het middenveld en de politieke partijen. We moeten dat

aanpakken en niet op voorhand zeggen dat het niet gaat slagen. Het hangt van ons af of daar iets uit komt.

Het is een moeilijke oefening, ik begrijp dat, de fracties moeten dat samenbrengen. Ik kijk er eigenlijk wel naar uit en ben benieuwd wat eruit gaat komen.

De voorzitter: Op woensdag 5 mei komt commissaris Šuica inderdaad naar de plenaire vergadering. Dat valt niet toevallig in de Europese week. Dat wordt gekoppeld aan de viering van vijftig jaar Vlaams Parlement. De organisatie daarvan ligt in handen van de voorzitter van het parlement.

Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Subsidiariteit, mijnheer Vanlouwe, is voor ons altijd de hoeksteen geweest van heel de Europese samenwerking. Inderdaad, het mangelt wat aan de afdwingbaarheid daarvan. Men moet daar eens goed over nadenken.

Mevrouw Brouwers, het was van bij het begin inderdaad het opzet om de Europese burger daarbij te betrekken. Als we deelnemen aan de werkzaamheden, zullen we zien hoe we dat in Vlaanderen naar de burger kunnen brengen. Dat is de bedoeling. Ik deel trouwens uw mening. Die conferentie is er nu, de ideale wereld zullen we nooit bereiken, maar iedere dag proberen we een stapje dichter bij die ideale wereld te zetten. Laten we zien wat de conferentie ons kan bieden. Laten we daar op een positieve manier tegen aankijken.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik heb mijn appreciatie al gegeven. Ik hoop dat uw laatste stelling geen openlijke sollicitatie is naar het programma De Ideale Wereld, je weet maar nooit.

Mevrouw Rutten, ik heb op Verhofstadt zeker niet gereageerd als een stier op een rode lap. Ik heb enkel aangegeven dat hij zelf stelde dat dit "een bureaucratisch circus" was. Ik denk dan dat ik hem toch als gezagsargument naar voren kan schuiven: hij zal wel weten waarover hij praat. Verhofstadt werkt zeker niet als een rode lap op mij.

Mevrouw Brouwers, ook u zegt dat we moeten bekijken en afwachten hoe dat evolueert, maar ik denk dat dit niet veel goeds voorspelt. Vandaar mijn kritische noot ter zake.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, bedankt voor uw bijkomende toelichting. Ik wil toch nog even iets zeggen met betrekking tot de subsidiariteitstoets. Artikel 5 van het Verdrag van Lissabon voorziet eigenlijk in de mogelijkheid om, als er binnen bepaalde lidstaten meerderheden bestaan en er een soort samenwerking is tussen die lidstaten, bepaalde ontwerpregelgeving te overrulen. Dat systeem is echter zo ingewikkeld, met dergelijke bepaalde meerderheden, dat het eigenlijk niet werkt. Ik denk dat de subsidiariteitstoets meer ingebouwd moet zijn in een werkbaar systeem, zonder dat er daarover via burgerplatforms wordt gepraat, want, laten we eerlijk zijn, ik denk dat niemand dat systeem eigenlijk perfect verstaat. Anderzijds, collega Rutten zegt dat een bepaalde kandidaat, die eerst wel, dan niet, dan wel, dan niet wordt voorgedragen, werkt als een rode lap op een stier. Dat zou echter ook zo kunnen worden geïnterpreteerd: is die kandidaat uitermate geschikt om in het kader van die toekomstconferentie de werkzaamheden te leiden? Zijn er geen vragen bij de neutraliteit desbetreffend van bepaalde kandidaten?

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de voorbereidingen van het WK voetbal in Qatar en de mensonterende arbeidsomstandigheden in dat land
– 2282 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de arbeidsomstandigheden in Qatar bij infrastructuurwerken ter voorbereiding van het WK voetbal in 2022
– 2316 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, deze vraag is iets korter, maar daarom niet minder belangrijk.

Volgens een onderzoek van de Britse krant The Guardian zijn er sinds 2010 maar liefst 6500 arbeidsmigranten overleden in Qatar. Arbeiders zouden er in omstandigheden werken die haast neerkomen op slavernij. Het is niet de eerste keer dat dit wordt vermeld, maar deze krantenartikels bevestigen nogmaals dat het er niet goed aan toegaat. Het onderzoek legt de mensonwaardige werkomstandigheden heel duidelijk bloot: men moet er bij 50 graden Celsius werken aan de infrastructuur ter voorbereiding van het WK in Qatar in 2022. Er is al heel wat protest hieromtrent gerezen, en dat protest groeit steeds meer aan. Er is zelfs een oproep om het WK in Qatar te boycotten.

Minister-president, daarom had ik u graag de volgende vragen voorgelegd. Bent u op de hoogte van de berichtgeving over de mensonterende werkomstandigheden in Qatar? Ik vermoed van wel, maar wat is uw visie hierop? Hoe staat u ten opzichte van een boycot van het WK in Qatar in 2022? Bent u bereid om dit aan te kaarten bij de Federale Regering? Waarom zou u dit doen, of waarom niet? Wat kan Vlaanderen voorts nog ondernemen om deze toestand internationaal aan te kaarten?

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Voorzitter, ik zal mijn inleiding niet helemaal herhalen, want dat zou hetzelfde zijn als wat collega Deckmyn heeft geschetst. Mijn vraag gaat inderdaad ook over de woon- en arbeidsomstandigheden van die arbeidsmigranten in Qatar, en het feit dat 6500 mensen er de dood hebben gevonden sinds 2010.

Minister-president, wat is de reactie van de Vlaamse Regering op de berichtgeving over de arbeidsomstandigheden voor migranten in de aanloop naar het WK voetbal in Qatar? Hoe evalueert u de huidige diplomatieke en economische relaties tussen Vlaanderen en Qatar? Ziet u mogelijkheden om de arbeidsomstandigheden voor migranten in het land aan te kaarten in de uitoefening van de relaties met Qatar? Ziet u initiatieven op Europees en internationaal niveau die de problematiek op de agenda plaatsen? Welke acties acht u mogelijk op Europees of internationaal niveau, en wat kan Vlaanderen daaraan bijdragen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik nam inderdaad kennis van het bericht in The Guardian over de werkomstandigheden in Qatar. Hoewel de problematiek natuurlijk niet nieuw is, blijft dit soort berichten toch steeds terecht voor verontrusting zorgen. Er rezen al vragen over de toekenning van het WK voetbal 2022 aan Qatar, en het valt af te wachten hoe een sportevenement zoals het wereldkampioenschap kan worden georganiseerd in een land waar temperaturen tot boven 50 graden Celsius kunnen gaan. In het kader van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) loopt Qatar daarentegen niet zo'n slecht parcours, hoewel er uiteraard nog veel verbetering nodig is. Zo voerde Qatar wijzigingen door in zijn arbeidsmarktbeleid, waarbij het land komaf maakte met het zogenaamde kafala-systeem. Daardoor zijn werknemers niet langer verplicht om toestemming te vragen aan hun werkgever om van baan te veranderen. Ook werd het systeem inzake de verplichte exitvergunningen voor gastarbeiders afgeschaft. Daarnaast voerde Qatar een minimumloon in, dat ook voor gastarbeiders zal gelden, nota bene als eerste land in die regio. Tevens moeten werkgevers verzekeren dat hun werknemers beschikken over degelijke accommodatie en voldoende voedsel, al dan niet via een toelagesysteem.

Ook de Europese Unie, bij monde van de Europese Dienst voor extern optreden, was positief over de gezette stappen. Daarbij deelde ze ook een schouderklopje uit aan de IAO. Waarschijnlijk heeft de verhoogde aandacht van de internationale gemeenschap een positief effect gehad op deze evolutie. Niettemin gebeurt verandering vaak slechts stapsgewijs, en, zoals gezegd, heeft Qatar nog een lange weg af te leggen. Mijn diensten blijven dit dan ook binnen de IAO nauwgezet opvolgen.

Mijnheer Deckmyn, u vroeg hoe wij staan tegenover een boycot. Ik vind uiteraard samen met u dat Qatar de arbeidsrechten van zijn bevolking en van zijn gastarbeiders moet respecteren. De geijkte weg om Qatar daartoe te bewegen is enerzijds de multilaterale weg, meer bepaald via de IAO, en anderzijds via de Europese Unie. Ik geef mijn diensten dan ook de opdracht om de zaak nauwlettend op te volgen, maar ben niet van plan om dit aan te kaarten bij de federale collega's om een boycot van het WK voetbal 2022 te eisen.

Er werd me gevraagd hoe ik de huidige diplomatieke en economische relaties tussen Vlaanderen en Qatar evalueer. Qatar maakt deel uit van de ruimere MENA-regio (Midden-Oosten en Noord-Afrika), een van de onmiddellijke buren van de Europese Unie. Het is voor de Europese Unie, en dus ook voor Vlaanderen, van strategisch belang dat de MENA-regio, met zijn jonge bevolking, zich economisch kan ontwikkelen, en dat de democratische rechtstaat er vaste wortel schiet. Vlaanderen is in deze regio actief op het vlak van handel, havens en mensenrechten.

Met Qatar specifiek is er niet echt een nauwe diplomatieke relatie. Zo zijn er geen ontvangsten of zendingen geweest naar Qatar en zijn er geen verdragen of memoranda van overeenstemming afgesloten tussen Vlaanderen en Qatar. De economische relaties met Qatar zijn daarentegen aanzienlijker. Er is ook een kantoor van Flanders Investment & Trade (FIT) in Doha.

In de bilaterale handelsrelaties tussen Vlaanderen en Qatar zien we wel de impact van COVID-19. In de periode van januari tot en met november 2020 hield de export goed stand, namelijk min 1,72 procent in vergelijking met 2019. Het is onze 70e exportmarkt. De import zakte echter met 55,11 procent, vooral door een daling van de invoer van minerale producten. Zij zijn onze 54e leverancier. De vooruitzichten zijn voorzichtig positief. Het opheffen van de blokkade tegen Qatar door de omliggende landen eind 2020 komt het regionale economische klimaat zonder meer ten goede.

Er werd gevraagd wat we nog meer kunnen ondernemen. Zoals gezegd, kaart Vlaanderen dit soort problemen aan in Europees en multilateraal verband. Mijn

diensten zullen deze problematiek nauwgezet blijven opvolgen in de IAO. Ik zal via die weg blijven pleiten voor betere arbeidsomstandigheden voor gastarbeiders. Ook op Europees niveau zullen we dit blijven opvolgen. Ook blijft FIT in zijn toekomstige activiteiten de Vlaamse bedrijven sensibiliseren voor maatschappelijk verantwoord internationaal ondernemen. Het is nodig dat onze bedrijven aandacht besteden aan de mogelijke impact van hun activiteiten op de mensenrechten van kwetsbare of uitgesloten personen. Ook zal ik deze problematiek aankaarten bij toekomstige diplomatieke gesprekken of in het kader van toekomstige zendingen naar de regio.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. De berichten over die arbeidsomstandigheden dienen we ernstig te nemen, en moeten we zeker overal aankaarten. U doet dat ook. U hebt dat daarnet gezegd. U hebt ook gezegd dat er wordt gesteld dat Qatar geen slecht parcours loopt inzake internationale arbeidsomstandigheden. Dat is natuurlijk een rare argumentatie, want ik denk dan altijd: minder slecht is eigenlijk ook slecht. Als dan wordt gerefereerd aan het artikel in The Guardian, dat wijst echt op omstandigheden die wijzen op slavernijtoestanden. We moeten dat dus zeer ernstig nemen en internationaal goed opvolgen.

Ik meen dat u daar echter wel initiatieven toe wilt nemen, waarvan akte en waarvoor dank, niet alleen op internationaal vlak, maar ook rechtstreeks, bilateraal met Qatar, naar aanleiding van zendingen of diplomatieke contacten, waarvoor dank, want ik denk dat het toch wel alarmerend is wat we hier horen. Het is belangrijk dat dit ook in Vlaanderen op de agenda wordt geplaatst.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, bedankt voor uw antwoord. Ik ben het eens met u dat een boycot geen zoden aan de dijk brengt. Ook Amnesty International bevestigt dat: die arbeidsmigranten verliezen hun job, moeten naar huis, krijgen geen loon meer. Het probleem wordt alleen maar verscherpt. U hebt gelijk als u zegt dat we de wapens die we hebben, moeten kunnen gebruiken. We beschikken over weinig wapens, maar een wapen dat we misschien wel hebben, is datgene wat we hebben via onze vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering in Genève. Via die post wordt ook het naleven van de internationale arbeidsrechtelijke verdragen opgevolgd bij de hoofdzetel van de IAO. Het zou dus een idee kunnen zijn om een onafhankelijk onderzoek in te stellen, met overleg met Qatar op dat niveau en misschien uiteindelijk zelfs sancties. Dat kan misschien een suggestie zijn.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp·a): Minister-president, het is terecht dat dit punt hier op de agenda komt. De berichtgeving van The Guardian heeft bevestigd wat wij eigenlijk allemaal al wisten: de omstandigheden bij het werken aan de sportinfrastructuur in Qatar zijn mensonterend. Dit duwt ons eigenlijk nog eens met de neus op de feiten. Het riedeltje dat internationale sportevents zouden helpen om de rechten van de mensen ter plaatse te verbeteren, zij het qua werkomstandigheden, zij het qua mensenrechten, wordt hiermee nogmaals doorprikt. We moeten ons toch eens afvragen hoe wenselijk het nog is dat internationale sportevents worden toegekend aan regio's of landen waarvan we weten dat ze de mensenrechten zo aan hun laars lappen. Ik bevroeg zelf minister Weyts al over de organisatie van de Europese Spelen in regio's die zichzelf als lgbtq-vrije zone uitroepen. Ook dat is voor ons onaanvaardbaar. Dergelijke landen en regio's begrijpen enkel de kracht van de centen, en dus moeten we de kracht van Vlaanderen ook gaan gebruiken als tegengewicht. De Belgische Voetbalbond heeft ook gesteld dat Qatar het WK

eigenlijk nooit toegewezen had mogen krijgen. In Nederland liet Hendriks Graszoden, dat het gras leverde bij diverse andere EK's en WK's, al weten zich terug te trekken vanwege de flagrante schending van de mensenrechten in het Arabische land. Het Limburgse bedrijf laat daarmee om ethische redenen een miljoenenorder liggen, een zeer moedig signaal.

Minister-president, ik heb eigenlijk maar één vraag. Ik hoorde dat u heel wat zult doen. U zult het aankaarten bij zendingen, en ook via de IAO en andere wegen, maar zult u ook FIT de opdracht geven om expliciet te vragen dat Vlaamse bedrijven richtlijnen meekrijgen inzake ethische bezwaren tegen het WK in Qatar?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, namens onze fractie wil ik me graag aansluiten bij deze terecht gestelde vragen. Ik vraag me ook af, zoals zovelen, hoe het in godsnaam mogelijk is dat bijna elf jaar geleden werd beslist om, van alle plekken in de hele wereld, uitgerekend daar een WK voetbal te gaan organiseren. Daar bestaan veel theorieën over. Ik laat dat voor de rest in het midden. Het is hier eigenlijk niet de plek om daar verder over uit te weiden. Daar sterven mensen bij het bouwen van voetbalstadions. Men gaat daar een WK houden. Dat zal inderdaad niet worden geboycot. Mensen zullen daar worden ontvangen met de laatste nieuwe technologische snufjes. Niemand van de bezoekers zal daar gaan zweten of het te warm hebben, maar men moet zich ervan bewust zijn wat dat heeft gevergd, wat het op dit moment vergt om dat te laten plaatsvinden. Minister-president, ik was dus ook tevreden dat u heel duidelijk stelde dat u er op alle mogelijke manieren, diplomatieke manieren, met betrokkenheid van FIT, alles aan zult doen om dat aan te kaarten daar waar u de kans hebt. Mij lijkt dat absoluut nodig.

Wij weten natuurlijk ook dat er een aantal hervormingen zijn gebeurd. Dat zijn absoluut pluspunten, maar als je ziet vanwaar men komt, is alles natuurlijk relatief in dat land. Ik vind dit moeilijk. De andere collega's vroegen of er veel Vlaamse bedrijven zijn die daar op dit moment in de sportsector investeren. Het moeilijke is natuurlijk dat, als de Koninklijke Belgische Voetbalbond of de overheid, of beide, op dit moment, zeggen dat we niet naar een boycot gaan, het dan ook wel een te begrijpen signaal is dat we aan de bedrijven zeggen dat ze moeten weten waaraan ze beginnen en dat de overheid er wél aan meedoet. Ik vind dus dat we op een exacte manier en heel goed omschreven met onze bedrijven moeten communiceren. FIT kan dat zeker. Ik denk dat dat absoluut van belang is. Ter zake hebben we in FIT een goede partner.

Minister-president, u hebt ernaar verwezen. Ik ken de theorie wel dat voetbal door de internationale aandacht als drukkingsmiddel kan worden gebruikt. Het is ook om die reden dat er niet voor een boycot wordt gekozen. Ik denk echter dat het geen kwaad kan dat u op alle mogelijke manieren, in overleg met de Koninklijke Belgische Voetbalbond en andere partners, die grote bekommernissen van ons meeneemt en bij al uw diplomatieke gesprekspartners op tafel legt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, ik wil uiteraard ook even onze verontwaardiging en grote bezorgdheid uiten over wat er zich voordoet in dezen. Ik heb ook vernomen dat er inderdaad leveranciers zijn die zich terugtrekken, en dat er ook supportersclubs zijn die niet meer willen afreizen. Er zijn dus heel wat verontrustende signalen. Ik wil me eigenlijk aansluiten bij de vraag van collega Nachtergaele over die onafhankelijke waarnemers. Ik denk dat dat misschien wel een goede piste is, naast alle andere argumenten en elementen die we moeten aangrijpen om deze toestand aan te pakken, en uiteraard moeten we ook de Wereldvoetbalbond hierover aanspreken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Lambrecht, ik kan u alleen zeggen dat FIT altijd maatschappelijk verantwoord ondernemen promoot, ook op het internationale vlak, bij alle contacten die we hebben in het buitenland, en ook bij alle handelspartnerschappen die we opzetten. Dat is dus een basisuitgangspunt voor FIT. Dat zal in Qatar dus natuurlijk niet anders zijn.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik kan enkel maar herhalen wat ik daarnet heb gezegd. Ik ben alleszins al tevreden dat u, onder andere via FIT, maar ook via diplomatieke en andere internationale kanalen, deze zaak zult blijven opvolgen. Ik denk dat het een terechte bezorgdheid is dat u dit daadwerkelijk opvolgt en op de gepaste tijden en de gepaste plaatsen aankaart.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Europese afhankelijkheid van buitenlandse technologie
– 2283 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, vier Europese regeringsleiders, namelijk Duits bondskanselier Angela Merkel, Fins premier Sanna Marin, Deens premier Mette Frederiksen en Ests premier Kaja Kallas, schreven onlangs een brief aan Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, om aan te klagen dat de Europese lidstaten te afhankelijk zijn geworden van technologie uit het buitenland. Zij vinden dat dat moet veranderen, zo staat er in die brief te lezen. Zij doen daarmee een oproep om een versnelling hoger te schakelen en op die manier de digitale soevereiniteit van het continent te verzekeren. Er wordt gesteld dat de creatie van digitale economische waarde en innovatie vooral elders gebeurt. Ze stellen letterlijk: "Onze zwakten en afhankelijkheid worden almaar duidelijker." Als statement kan dat tellen. In de brief wordt er ook steun uitgesproken voor de Europese plannen om de zogenaamde 'techreuzen' aan te pakken.

Ondertussen is de Europese Commissie aan de slag gegaan om voorstellen te formuleren om die digitale soevereiniteit te versterken. Die moeten nog worden besproken binnen het Europees Parlement en de lidstaten moeten zich daar ook nog over uitspreken. Interessant in dit schrijven is dat men erin verwijst naar iets waar Europa intern nog niet uit is, namelijk de suggestie dat we er in bepaalde sectoren toch voor moeten zorgen dat we in tijden van crisis niet afhankelijk zijn van toeleveringen van essentiële goederen vanuit landen buiten de EU.

De vier auteurs van de brief stellen immers dat ze toegewijd blijven aan de open markt en vrije handel en dat digitale soevereiniteit niet per se een protectionistische insteek moet betekenen.

Minister-president, wat is het standpunt van de Vlaamse Regering betreffende de zogenaamde digitale soevereiniteit in Europa? Werden er hieromtrent reeds bepaalde initiatieven genomen door de Vlaamse Regering? Ziet u een belangrijke rol voor Vlaanderen weggelegd in dit verhaal? Zo ja, welke? Welke knowhow heeft Vlaanderen vandaag reeds in huis? Dan heb ik het bijvoorbeeld over het uitbaten

van grote databases en innovatieve ontwikkelingen op het vlak van de digitale economie.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De Vlaamse Regering schrijft zich in in de geïdentificeerde probleemstelling dat we als Europa in de digitale economie steeds afhankelijker zijn geworden van buitenlandse spelers en dat het belangrijk is dat we onze eigen digitale agenda moeten kunnen bepalen. Heel wat van de ideeën en acties die Duitsland, Denemarken, Estland en Finland naar voren brengen zijn interessant. Ik denk bijvoorbeeld aan: het verdiepen van de digitale eengemaakte markt; het in kaart brengen van kritieke sectoren en strategische afhankelijkheden en ze opnemen als leidende principes in de doelstellingen van de EU inzake digitalisering; het wegwerken van afhankelijkheden door middel van betere beleidsbenadering of wederzijdse afhankelijkheid met andere wereldspelers. De Europese Commissie wordt ook opgeroepen om nieuwe initiatieven te nemen inzake digitalisering, alsook bestaande te versterken. Velen daarvan zijn gerelateerd aan artificial intelligence (AI), quantum computing en dergelijke, maar ook de Digital Services Act. Dit zijn thema's die voor de Vlaamse Regering belangrijk zijn en door Vlaanderen gesteund worden. Een echte digitale eengemaakte markt, vormgegeven op basis van Europese normen en waarden, zou een positieve zaak zijn voor Vlaamse digitale bedrijven en andere innovatoren, waardoor de algemene outline van de oproep en het concept zeker te ondersteunen valt vanuit de Vlaamse Regering.

Onze invulling van digitale soevereiniteit wordt gestuurd in de richting van een groeiend digitaal leiderschap als EU door selecte en gerichte acties te ondernemen waar nodig, terwijl we open markten behouden en internationale samenwerking en het externe handelsaspect versterken. Ondanks het woord 'soevereiniteit' heeft deze visie een zeer open karakter, iets waar we als Vlaamse Regering attent voor zijn. We worden met andere woorden meer zelfredzaam waar nodig, zonder dat we ons afsluiten van de buitenwereld, en blijven net partnerschappen aanreiken op basis van onze normen en waarden. Ik ben dan ook verheugd om mee te delen dat België samen met Tsjechië, Ierland, Letland, Litouwen, Luxemburg, Polen en Zweden een brief heeft gestuurd naar Commissievoorzitter Ursula von der Leyen, ter opvolging van de Duitse, Deense, Estse en Finse brief, waarin de nadruk wordt gelegd op het belang van openheid in de vormgeving van dit concept. Ik heb de steun van de Vlaamse Regering voor dit initiatief vooraf aangegeven aan de eerste minister. Dit is ook een belangrijk thema met het oog op de agenda van de volgende Europese Raad.

Er werden inderdaad reeds initiatieven genomen op volgende gebieden. Data en cloud: er wordt een datanutsbedrijf opgezet. Dit moet meer cloudinfrastructuur voorzien in Vlaanderen die voldoet aan Europese regelgeving en er in de toekomst voor zorgen dat we minder afhankelijk zijn van buitenlandse spelers. De digitale transitie is een van de rode lijnen in ons plan Vlaamse Veerkracht. Artificiële intelligentie en cybersecurity: binnen het Vlaams Beleidsplan Artificiële intelligentie en Cybersecurity worden er tal van acties opgezet richting bedrijven om deze technologieën op te nemen en waar mogelijk te gaan inzetten in hun bedrijfsvoering en ontwikkeling van producten. Dit gebeurt steeds onder begeleiding van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en maakt onze bedrijven minder afhankelijk van buitenlandse leveranciers. Supercomputing: ondersteuning vanuit Vlaanderen aan de European High-Performance Computing Joint Undertaking (EuroHPC JU) en participatie aan het Large Unified Modern Infrastructure (LUMI) consortium binnen EuroHPC. Deze initiatieven zijn bedoeld om meer rekenkracht in de EU aanwezig te hebben en onze supercomputers daarop te kunnen aansluiten. Rekenkracht wint enorm aan belang als het aankomt op het trainen van algo-

ritmen in het kader van artificiële intelligentie. Ook belangrijk om hierbij te vermelden is het Vlaams Onderzoeksprogramma AI. Onze kennisinstellingen kunnen zo nieuwe, innovatieve technologieën ontdekken die Europa een voorsprong kunnen geven in de toekomst.

Ik zie inderdaad een belangrijke rol voor Vlaanderen weggelegd. Vlaanderen heeft momenteel reeds heel wat knowhow in huis.

Ik geef een paar voorbeelden. Eerst en vooral is er de aanwezigheid van imec, dat een belangrijke rol speelt in twee Europese ambities voor het digitale decennium tegen 2030, namelijk: 20 procent van de wereldwijde productie van halfgeleiders moet plaatsvinden in Europa, en een eerste kwantumcomputer in Europa. Vlaanderen heeft ook een sterk halfgeleider ecosysteem, met zijn micro- en nano-elektronica die enkele van de sleuteltechnologieën zijn waarmee Europa haar concurrentiepositie wil behouden en versterken. Vlaanderen kan bogen op een deskundige knowhow hierin, geconcentreerd rond zijn vijf universiteiten en het strategisch onderzoekscentrum imec. Een brede pool van startups en andere innovatieve spelers fungeert als een brug tussen deze knowhow en een reeks nieuwe toepassingen, zoals slim textiel, revolutionaire medische apparaten, biotechnologische doorbraken, digitale innovaties en zo meer.

Op het vlak van cybersecurity heeft Vlaanderen een erkende wetenschappelijke expertise. Internationaal onderscheidt Vlaanderen zich van de rest in vier grote expertises: applicatie- en softwarebeveiliging; strategische veiligheidsdiensten; systeem en infrastructuur; technologische bouwstenen. Vlaanderen investeert jaarlijks 20 miljoen euro in cyberveiligheid. Het Vlaams Beleidsplan Cybersecurity is gericht op onderzoek, praktische toepassingen bij bedrijven en opleiding.

Vlaanderen zet, zoals gezegd, eveneens in op AI met het Vlaams actieplan Artificiële Intelligentie. Het plan bevat een jaarlijkse investering van 32 miljoen euro en is gericht op onderzoek, implementatie, ethiek en opleiding. Hierbij komt het vooral neer op slim te focussen en te specialiseren in de relevante AI-domeinen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw erg interessante antwoord. We zijn inderdaad te afhankelijk geworden van actoren buiten de EU inzake digitalisering. Digitalisering is natuurlijk een erg ruim begrip. Het gaat van artificiële intelligentie over cybersecurity tot het gebruik van buitenlandse technologie. Ik wil ook verwijzen naar een artikel dat ik vandaag in de krant las in verband met Telenet, dat vandaag aankondigde dat het niet in zee wenst te gaan met het Chinese ZTE in het kader van de uitrol van zijn 5G-netwerk. Dat kadert ook in dit verhaal, dat is een van de vele elementen waar we aandacht voor moeten hebben. Het is niet alleen maar ZTE als Chinees bedrijf dat geweerd wordt. We hebben gezien dat elders in Europa, ook in het Verenigd Koninkrijk, Huawei ook geweerd wordt net vanwege de zaken die ik vandaag met mijn vraagstelling wens aan te kaarten-

Ik verneem met interesse dat België samen met andere landen ook een brief heeft geschreven aan de Europese Commissie, in navolging van de brief die ik daarnet heb aangehaald. Ik ben verheugd dat u mee dit initiatief genomen hebt. Dit duidt inderdaad op een terechte bezorgdheid ter zake. Ik denk dat het wel mogelijk zal zijn om een kopie van die brief te verkrijgen, maar dat zullen we later dan misschien nog via de secretaris doen.

Vlaanderen heeft belangrijke troeven in dit dossier. U verwijst terecht naar imec, een belangrijke speler ter zake, en ook onze universiteiten en digitale start-ups,

die over belangrijke expertise beschikken die meegenomen mag worden in deze zaak.

Minister-president, ik heb dus zeker geen bijkomende vragen, maar ik hecht er heel veel belang aan dat we minder afhankelijk worden van buitenlandse technologie, dat we ook een beetje het heft in eigen handen kunnen nemen zonder te verzanden in protectionistische maatregelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie van de Oeigoeren in de Chinese heropvoedingskampen
– 2315 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Begin februari kwam de Britse zender BBC naar buiten met een nieuw, hallucinant rapport over de zogenaamde heropvoedingskampen voor Oeigoeren in China. De verhalen die naar buiten komen naar aanleiding van getuigenissen van voormalige gevangenen en bewakers in de kampen, zijn zeer zorgwekkend en zeer consistent. Er is sprake van systematisch seksueel geweld tegenover vrouwen, het toedienen van elektrische shocks, gedwongen sterilisaties en nog zoveel meer.

Op basis van dit rapport kwamen er internationaal vele reacties. De Tweede Kamer in Nederland, de Verenigde Staten en Canada stelden al vast dat de situatie in de Chinese heropvoedingskampen bestempeld kan worden als genocide of volkerenmoord ten aanzien van de Oeigoeren.

Dat is een heel belangrijke vaststelling om over te gaan tot eventuele sancties tegenover China. Vanuit de Europese Commissie riep de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken Borrell China op om een onafhankelijke VN-missie toe te laten om een onderzoek te kunnen voeren naar deze vermeende wantoestanden. Dit idee werd meteen neergehaald door de Chinese VN-gezant Chen Xu, die stelde dat het hierbij ging om ongegronde beschuldigingen.

Minister-president, wat is de reactie van de Vlaamse Regering op bovenstaand rapport en de gruwelijkheden in de Chinese heropvoedingskampen voor Oeigoeren? Hebben we hier nu een voldoende objectieve situatie om te spreken van een genocide?

Hoe evalueert u de internationale reacties en vooral de Europese reactie op het rapport van de BBC over de situatie van de Oeigoeren in China? Hoe staat u tegenover mogelijke sancties op Europees niveau en welke sancties zouden volgens u opportuun kunnen zijn?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De situatie in Xinjiang met betrekking tot de Oeigoeren heeft me erg geschokt, en ik veroordeel natuurlijk de gruwelijkheden in de Chinese heropvoedingskampen ten zeerste. De feiten die in de BBC-reportage naar voren kwamen, kunnen niemand onberoerd laten. Dat de aangehaalde feiten zware schendingen tegen de mensenrechten inhouden, staat buiten kijf. Eenieders

integriteit wordt beschermd door de verscheidene mensenrechtenverdragen. Gedwongen opsluitingen, verkrachtingen van Oeigoerse vrouwen, folteringen en dergelijke misdadige praktijken houden dus zware mensenrechtenschendingen in.

Bepalen of de behandeling van de Oeigoeren in Xinjiang ook werkelijk als genocide beschouwd kan worden, is een moeilijkere zaak. Dit zou ook verregaande juridische gevolgen hebben en is niet iets om lichtzinnig over te gaan. De Verenigde Naties of bijvoorbeeld het Internationaal Strafhof zijn het best geplaatst om zich hierover uit te spreken. Hoe waardevol ik het werk van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) ook vind op het terrein, een dergelijke afweging moet worden gemaakt op basis van een grondig en onafhankelijk onderzoek door experten, het liefst binnen de VN.

Hoe evalueren we de internationale reacties? Veel gelijkgestemden spraken zich zoals ik al uit tegen de onmenselijke behandeling van de Oeigoeren. Op 23 februari sprak de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken van de Europese Unie, Josep Borrell, de VN-Mensenrechtenraad toe. Hij herhaalde de Europese vraag aan China om nationaal en internationaal recht te respecteren ten aanzien van de Oeigoerse en andere minderheden. Hij vroeg ook dat China onafhankelijke experten zou toelaten in Xinjiang, waaronder de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, Michelle Bachelet. Dit is een boodschap die ik volmondig steun. Experts zouden stante pede toegang moeten krijgen tot Xinjiang.

Ik blijf herhalen dat het niveau van de EU het juiste bestuursniveau is om min of meer op voet van gelijkheid met China te spreken. Vlaanderen kaart bezorgdheden over mensenrechten daarom ook aan in de Europese en internationale gremia. Op Europees niveau beschikken we dan ook over verschillende instrumenten. Het gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid is een van deze instrumenten. Zoals eerder aangegeven, streven we naar een ambitieus hoofdstuk inzake mensenrechten en duurzame ontwikkeling in elk toekomstig handelsakkoord. Daar valt ook het investeringsakkoord met China onder. Bij het uitblijven van een oplossing voor de Oeigoeren in Xinjiang kunnen de parlementen in Europa ervoor kiezen om de ratificatie van het recent afgesloten investeringsakkoord met China uit te stellen of desnoods stop te zetten. Daarnaast verwacht ik veel van het Europese initiatief rond de bindende zorgplicht, waarbij een verplicht 'due diligence'-systeem zal worden uitgerold. Dit zal een sterk instrument zijn om te voorkomen dat producten waar onder meer dwangarbeid aan te pas kwam, zoals bepaalde soorten van katoen uit Xinjiang, gebruikt worden in Europese toeleveringsketens en op die manier toegang krijgen tot de Europese markt. Zoals bepaald in mijn beleidsnota, zal ik opbouwend meewerken aan het Europese kader hieromtrent. Ook blijft Flanders Investment & Trade (FIT) in zijn toekomstige activiteiten de Vlaamse bedrijven sensibiliseren voor maatschappelijk verantwoord internationaal ondernemen. Het is nodig dat onze bedrijven aandacht besteden aan de mogelijke impact van hun activiteiten op de mensenrechten van kwetsbare of uitgesloten personen.

De Verenigde Staten stelden sancties in tegen China. Ze weigeren meer bepaald de import van katoen uit Xinjiang. Dit moet natuurlijk ook gezien worden in het licht van de bestaande spanningen op handelsvlak tussen deze twee grote blokken. Sancties tegen China op Europees niveau houden zonder twijfel een serieuze tegenreactie van China in, waar de burgers van Europa een economische prijs voor zouden betalen. Daarnaast zouden sancties ook elke vorm van dialoog bemoeilijken en de relatie tussen China en Europa doen evolueren naar een conflictuele relatie, wat een diplomatieke oplossing dan ook zal verhinderen. Niettemin zouden sancties mijns inziens als mogelijk middel tot het toekomstige Europese instrumentarium mogen behoren.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Dank u wel, minister-president. U zegt terecht dat sancties tot het instrumentarium van Europa zouden moeten behoren. U verwijst ook naar het investeringsverdrag dat nog geratificeerd moet worden door de parlementen. Ik denk dat dat een belangrijke tool is, waarin dergelijke sancties opgenomen zijn. Ik vind het goed nieuws dat Amerika opnieuw een actievere rol in dit debat zal spelen. Ik pleit er net als u voor dat ook Europa zijn rol in dezen moet opnemen, zonder complexen, maar op een voorzichtige, diplomatische manier.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Het gepubliceerde rapport dat via de BBC naar buiten kwam, is inderdaad zorgwekkend. Het is belangrijk om deze situatie blijvend aan te klagen, zelfs als dit wordt ontkend door de Chinese autoriteiten.

Het EU-investeringsakkoord met China kan een sterk middel zijn om hieromtrent druk te blijven uitoefenen. Het is immers nog niet geratificeerd. Minister-president, u hebt dat ook terecht aangehaald. De vraag rijst natuurlijk ook hoe men dit concreet wil aanpakken. Dat zal helemaal niet evident zijn. We hebben over dit investeringsakkoord in dit parlement al debatten gevoerd. Dat wordt zeker niet evident. Dat hebben we in de besprekingen hieromtrent al kunnen vaststellen. Hoe wenst u dat concreet aan te pakken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Hoe wil ik dit aanpakken? In onze contacten met Europa zeggen we dat dit als instrumentarium niet mag worden uitgesloten en dat dit moet worden meegenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwendolyn Rutten aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Buitenlands Beleid – 2317 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister-president, u hebt er vanmiddag al naar verwezen: hoe kunnen we de begroting onder controle krijgen na dit moeilijke coronajaar? Uw regering heeft een goed initiatief genomen door in enkele grote werven en hervormingen te voorzien om opnieuw een traject uit te stippelen dat ons in een budgettair aanvaardbare positie zal brengen. Ik zal daar nog geen cijfer op plakken.

U hebt geld uitgetrokken om op elk vlak waarin Vlaanderen actief is, te kijken waar het beter of efficiënter kan, en welke prioriteiten er moeten worden gesteld. Ik vind dat een goede oefening, maar dan moeten we die ook voor het beleidsdomein maken waarvoor u bevoegd bent en waarbij wij verondersteld worden om u of uw regering te controleren.

Werd voor het beleidsdomein Buitenlands Beleid inmiddels al de scope van de doorlichting afgebakend? Welke grote uitgavenposten zullen worden doorgelicht? Welke prioriteiten ziet u dan? Op basis van welke elementen en criteria is dat gebeurd?

Kunt u met ons uw plan van aanpak delen? Misschien ben ik wat te vroeg, maar dan moeten we dat maar eens inplannen, voorzitter. Of kunt u ons een vooruitzicht

bieden wanneer dat dan kan? Zo kunnen we dat goed mee opvolgen en discussiëren over hoe we die efficiëntieoefening rond de Vlaamse Veerkracht kunnen maken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik merk dat dezelfde vraag vanuit de Open Vld-hoek aan alle ministers wordt gesteld, met twee uitzonderingen. Twee ministers hebben die blijkbaar niet gekregen.

Het antwoord dat vanuit de Vlaamse Regering wordt gegeven, is ook telkens hetzelfde. De Vlaamse brede heroverweging betreft een doorlichting van de tien beleidsdomeinen, alsook van de sociale toeslagen en kortingen. De bedoeling van de doorlichtingen is om aan de hand van een aantal voor de beleidsdomeinen gemeenschappelijke onderzoeksvragen tot onderbouwde aanbevelingen te komen in het kader van evidence based policy.

Elke projectgroep heeft de leiding en verantwoordelijkheid over het schrijven van de doorlichting van zijn beleidsdomein. De politiek is daar dus niet bij betrokken. Het is in handen van het departement, maar omdat we weten dat dat een gevaar inhoudt, hebben we er ook een externe partij bij betrokken die moet challengen. Als we het alleen aan de administratie overlaten, zullen sommigen die oefening goed doen en anderen zullen eerder protectionistisch te werk gaan. Als we het anderzijds alleen door externen laten doen, dan gaan de kennis over het domein en allerlei inzichten verloren.

Daarom hebben we die twee samengebracht, zonder politieke inmenging. Het betreft dus een administratieve oefening zonder politieke inmenging of voorafnames. De resultaten van de doorlichting dienen als input voor de begrotingsopmaak 2022 en de volgende jaren. Dan zal er ook duidelijkheid komen over welke uitgavenposten door de betrokken projectgroep worden geselecteerd en waarom. De studies zullen transparant worden meegedeeld als ze zijn opgeleverd.

Dit wordt vanuit de administratie aangereikt. Daarna doen we politiek natuurlijk wat we willen, en dit in het licht van een traject naar een begroting in evenwicht. Als we realistisch zijn, zal dat niet meer tijdens deze legislatuur zijn, maar we zullen wel een punt in de tijd bepalen waarop de Vlaamse begroting en het traject opnieuw in evenwicht zullen zijn. Het zal mijn verantwoordelijkheid zijn om jaar na jaar dat punt op het traject te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Dank u wel, minister-president.

Als het werkelijk zo is dat deze vraag bij alle ministers, behalve bij twee, is ingediend, dan zal ik dat in mijn fractie ook melden. Ik vind op zich dat deze oefening voor iedereen moet gelden. Ik zit toevallig in uw commissie, dus u hebt de vraag toevallig ook van mij gekregen.

Ik vind het een positief initiatief, begrijp me niet verkeerd. Vlaanderen heeft altijd een ijzersterke budgettaire reputatie gehad. Er zit in onze commissie ook iemand die daar in het verleden altijd werk van heeft gemaakt. Ik heb daar achter de schermen vroeger ook zelf aan meegewerkt. Natuurlijk zijn de omstandigheden uitzonderlijk. Dat weten we allemaal. Ik vind het wel goed dat we nu opnieuw een moment in de tijd prikken en dat we de reputatie van Vlaanderen willen hooghouden om opnieuw naar dat budgettaire evenwicht te gaan.

We zijn allebei voorzichtig. We zijn het eens dat we opnieuw naar een evenwicht moeten gaan. Geen van beiden heeft gezegd wanneer. Dat hangt natuurlijk af van de haalbaarheid van de hele operatie.

Ik zal dat misschien nu nog niet doen, maar ik zal mijn vraag in een schriftelijke vraag omzetten op het moment dat het allemaal duidelijk zal worden hoe u dit aanpakt. In elk geval willen we met dit parlement en deze commissie wel meedenken. U voelt zelf wel aan dat er een aantal dingen zijn die meer prioritair zijn dan andere en waarover we kunnen spreken. In tegenstelling tot het verwijt dat ik al heb gekregen dat ik zou pleiten om binnen het Belgische kader te werken, ben ik er wel voorstander van om de Vlaamse diplomatie voor onze bevoegdheden te versterken. Of je daar een eigen Vlaamse opleiding en een eigen Vlaams traject voor nodig hebt, vind ik dan weer een andere vraag. Ik geef hiermee maar een klein voorbeeld, minister-president. In elk geval bieden we de hulp aan om mee te werken aan dat traject. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Voorzitter, ik denk dat het vanzelfsprekend is dat ik tussenkom, omdat ik die oefening toch echt wil ondersteunen. Vlaanderen is weer eens het voorbeeld om die begroting opnieuw naar een evenwicht te brengen en om hiervoor een traject of voorbereiding uit te stippelen.

Een van de vier instrumenten die de Vlaamse Regering naar voren schuift, is de Vlaamse brede heroverweging. Ik denk dat het een goede zaak is dat dat gebeurt. We hebben daar buitenlandse voorbeelden van. Nederland doet dat al een tijd. Ik weet dat de Vlaamse Regering, of toch minstens de administratie, hierover al met Nederland gesprekken heeft gevoerd om daaruit te kunnen leren en stappen te kunnen zetten.

Het is natuurlijk essentieel dat alle domeinen meedoen, ook die van de Open Vld-ministers. Mevrouw Rutten, u hebt gezegd dat u uw fractie zult vragen om hierover de eigen ministers te bevragen. Ik denk dat zo'n operatie alleen kans op slagen heeft als iedereen daarin met een 'open mind' werkt en als we ook politiek de moed hebben om geen voorafnames te doen. Twee weken geleden waren er in de plenaire vergadering al voorafnames door verschillende partijen. Ze zeiden dat die heroverweging toch niet voor 'dit' mocht zorgen, maar dat ze wel voor 'dat' moest zorgen. Mijn vraag is dat we als politici die oefening laten lopen en dat we zonder voorafnames dan kijken wat het resultaat daarvan is. Wat mij betreft, hebt u alle steun, minister-president.

Kunt u bevestigen dat het resultaat hiervan in de begrotingsaanpak 2022 zal blijken? Kunnen we tijdens de begrotingsopmaak van 2022 in de verschillende commissies de rapporten die werden opgemaakt, dan commissie per commissie bespreken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Affirmatief.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Men meldt mij dat dezelfde vraag twee uur geleden door Bart Tommelein aan minister Somers werd gesteld. Die zal uiteraard ook aan minister Peeters worden gesteld. Dat misverstand is bij dezen dan al opgehelderd.

Minister-president Jan Jambon: Dit is een voortschrijdend inzicht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het antwoord van de Europese Commissie op de resolutie over een fundamentele strategische heroverweging van de betrekkingen tussen de Europese Unie en Turkije – 2363 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): We hebben op 9 december 2020 een goed debat gevoerd waarbij onze resolutie werd goedgekeurd over de heroverweging van de betrekkingen tussen de Europese Unie en Turkije. Er werden daarin meerdere punten vooropgesteld, zoals onze vraag om de onderhandelingen vanuit Europa met Turkije stop te zetten. Tegelijkertijd vroegen we ook een heroriëntering van pretoetredingssteun.

Op 18 februari 2021 bezorgde de Europese Commissie een antwoord op onze resolutie. Daarin stelt de Commissie dat zij de bezorgdheid van het Vlaams Parlement over de recente ontwikkelingen in het binnen- en buitenlands beleid van Turkije en in de betrekkingen tussen de EU en Turkije ernstig neemt, en ze verwijst daarbij naar de Europese Raad van 11 december 2020. Daar sprak de Europese Raad zijn teleurstelling uit over de unilaterale acties en provocaties van Turkije ten opzichte van de EU, de EU-lidstaten en de Europese leiders. Iedereen zal zich nog herinneren dat onder meer de Franse president zwaar beledigd werd. Er waren provocaties door gasboringen in de territoriale wateren van Griekenland. En er is uiteraard het voortdurende conflict op Cyprus, waarbij de helft van het Cypriotische eiland door onder meer Turkse militairen wordt bezet.

In het antwoord verwijst de Europese Raad in dat verband ook naar zijn vraag om meer personen en entiteiten toe te voegen aan de sanctielijsten betreffende beperkende maatregelen in het licht van ongeoorloofde booractiviteiten van Turkije in het oostelijke deel van de Middellandse Zee. Daarnaast wees de Commissie ook op de vraag van de Europese Raad aan de hoge vertegenwoordiger en de Commissie om een verslag in te dienen over de stand van de politieke, economische en handelsbetrekkingen tussen de EU en Turkije.

Dit verslag moet gaan over instrumenten en mogelijke verdere stappen, waaronder een uitbreiding van het toepassingsgebied van bovengenoemd besluit. De Europese Commissie bevestigde dat het de bedoeling is dat de Europese Raad hier uiterlijk tijdens zijn bijeenkomst van maart 2021 op ingaat. Als ik het goed voorheb, is dat 25 maart, binnen een dikke week dus.

Daarnaast stelt de commissie in het antwoord ook dat zij – geheel in lijn met het advies van het Vlaams Parlement – naar aanleiding van een verzoek van de begrotingsautoriteit de EU-middelen al ingrijpend geheroriënteerd heeft om voorrang te geven aan sectoren als democratie en bestuur, het middenveld en de rechtsstaat en grondrechten, met name ter ondersteuning van Turkse burgers en niet-gouvernementele organisaties die de universele en Europese waarden verdedigen, maar dat een besluit over een eventuele opschorting van de EU-financiering in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) niet afzonderlijk kan worden genomen en deel moet uitmaken van een brede EU-aanpak van de relaties tussen de EU en Turkije. Door een volledige opschorting van de financiering zou de commissie, naar eigen zeggen, een verkeerd signaal geven aan op de EU gerichte seg-

menten van de Turkse samenleving en, vooral ook, aan de maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers die van IPA-steun afhankelijk zijn, wie dat ook mogen zijn.

Tijdens de gedachtewisseling over de Europese Raden van 10 en 11 december 2020 ging onze Vlaamse diplomaat Axel Buyse dieper in op het debat over de relatie tussen Turkije en de Europese Unie. De heer Buyse verwees naar de bijkomende oplijsting van personen die onder de sancties vallen. Hij haalde ook aan dat de commissie gevraagd heeft om een rapport op te stellen. Tot slot stelde de Vlaamse diplomaat dat de EU bij haar voorstel blijft om een grote multilaterale conferentie over het oostelijk Middellandse Zeebekken te organiseren om de kwestie ten gronde te bespreken. Opmerkelijk was ook dat vermeld wordt dat de Europese Unie in overleg treedt met de Verenigde Staten om het Turkse probleem te ontleden en misschien te kijken hoe men gezamenlijk kan optreden. Belangrijk hierbij is dat men spreekt over een 'Turks probleem'.

Minister-president, hoe evalueert u het antwoord van de Europese Commissie over een heroverweging van de betrekkingen tussen de Europese Unie en Turkije, onder meer ook in het licht van onze resolutie die door een meerderheid is goedgekeurd?

Hebt u zicht op de uitgebreide sanctielijst? Wie valt daaronder? Is die niet symbolisch? Is het geen lege doos?

Hebt u meer duidelijkheid over het nieuw gevraagde verslag over de stand van de politieke, economische en handelsbetrekkingen tussen de EU en Turkije? Werd dit reeds opgeleverd en wat zijn de bevindingen?

Binnen een dikke week is er de Europese top, maar we horen met betrekking tot dit punt bijzonder weinig. Op de website van de Europese Raad is daar weinig over vermeld. Hebt u er weet van of dit dossier op de agenda van de Europese Raad staat?

Kunt u toelichting geven bij de intra-Belgische standpuntbepaling? In het Vlaams Parlement pleitte een duidelijke meerderheid voor sancties, opschorting van de toetredingsmiddelen en stopzetting, alvast op dit ogenblik, van de onderhandelingen.

Is er duidelijkheid of de aangekondigde grote multilaterale conferentie over het oostelijk Middellandse Zeebekken zal plaatsvinden? Ook daar horen we bijzonder weinig over.

Hebt u weet van overleg tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten om het Turkse probleem te ontleden en kunnen we ter zake een eventueel gezamenlijk optreden verwachten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De resolutie van het Vlaams Parlement over Turkije werd via twee kanalen aan de Europese Commissie bezorgd: enerzijds via de Senaat in het kader van de politieke dialoog, anderzijds via de Vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de Europese Unie. Het antwoord van de Europese Commissie werd niet aan de Vlaamse Regering bezorgd en dus kan ik er ook geen gedetailleerde uitspraken over doen.

Afgaande op de elementen die u zojuist opsomde, lijkt het dat de Europese Commissie een correcte weergave heeft gegeven van de laatste stand van zaken van de discussies rond Turkije op de Europese Raad.

Het is een goede zaak dat de pretoetredingsfondsen al grondig werden geheroriënteerd. De bezorgdheden van de Europese Commissie over de gevolgen voor het Turkse middenveld van een volledige stopzetting van deze steun zijn mij bekend.

Heb ik zicht op de uitgebreide sanctielijsten? De Raad nam in november 2020 een besluit aan waarbij het bestaande kader voor beperkende maatregelen naar aanleiding van ongeoorloofde booractiviteiten van Turkije in het oostelijke Middellandse Zeegebied met een jaar werd verlengd, tot 12 november 2021. De Europese Unie kan daardoor gerichte beperkende maatregelen opleggen aan personen of entiteiten die verantwoordelijk zijn voor of betrokken bij ongeoorloofde booractiviteiten in het oostelijke Middellandse Zeegebied. De sancties bestaan uit een reisverbod naar de EU, een bevriezing van tegoeden voor personen en een bevriezing van tegoeden voor entiteiten. Bovendien is het EU-personen en -entiteiten verboden middelen ter beschikking te stellen van de op de lijst geplaatste personen. Momenteel zijn twee personen onderworpen aan sancties.

In december riep de Europese Raad de Commissie nog op om een omstandig rapport op te stellen over de staat van de Europees-Turkse verhoudingen, inclusief opties om stappen te zetten. Het is tot op vandaag nog altijd wachten op dit rapport, dat op de komende Europese Raad van 25-26 maart op tafel komt, na voorbereiding door de Raad Buitenlandse Zaken van 22 maart.

Ook in het najaar van 2020 had de Commissie herhaaldelijk de bijeenroeping voorgesteld van een heuse diplomatieke conferentie over de diverse problemen in het oosten van het Middellandse Zeebekken. Ook hierover is het voorlopig stil. In de huidige voorbereiding van de Europese Raad van 25-26 maart wordt over Turkije enkel gemeld: "The European Council will take stock of the situation in the Eastern Mediterranean (…)."

De EU-diplomatie signaleerde dat er overleg zou komen met de nieuwe Amerikaanse president Joe Biden over een gemeenschappelijke aanpak van de spanningen met Turkije. Of dat er al geweest is, zal mogelijk ook blijken in de aanloop naar de volgende Europese Raad.

President Biden erfde een Turks-Amerikaanse relatie die zwaar gehavend is door tien jaar van oplopende spanningen en teloorgaand vertrouwen. De lijst met serieuze twistpunten tussen Ankara en Washington is lang en heeft te maken met het als autocratisch beschouwde karakter van het Erdoganregime. Een van die twistpunten is de beslissing van Ankara om, als NAVO-partner, het Russische S-400-luchtverdedigingssysteem aan te kopen. De meeste spanningen tussen Washington en Ankara liggen in de pogingen van president Erdogan om een assertieve, onafhankelijke Turkse buitenlandse en defensiepolitiek uit te rollen, met interventies in Syrië, Irak, Libië en de Kaukasus, en de vestiging van militaire basissen in Qatar en Somalië. Bovendien verstrakte Ankara zijn beleid inzake een hereniging van Noord-Cyprus met het Griekstalige deel van het eiland. En er is uiteraard ook het binnenlands beleid van Erdogan dat wordt gepercipieerd als toenemend autoritair.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw zeer omstandige antwoord. U kent het standpunt van het Vlaams Parlement, want we hebben daar al uitvoerig over gedebatteerd.

U haalde aan dat er maatregelen of sancties ten aanzien van personen of entiteiten kunnen worden genomen. De vraag is of die daadwerkelijk genomen zijn. Soms heb ik de indruk dat de Europese Unie sancties neemt die geen enkel effect hebben. Het lijken mij dan eerder symbolische sancties. Er wordt gesproken over het bevriezen van rekeningen die personen of instellingen in dit land hebben, maar in de

realiteit blijkt dat die personen niet eens een rekening hebben in België. Het opleggen van een reisverbod heeft heel concrete gevolgen. Ik stel mij de vraag of die maatregelen daadwerkelijk sancties zijn dan wel of het puur symbolische sancties zijn ten aanzien van instellingen, waar Turkije gewoon mee lacht.

Met betrekking tot die diplomatieke conferentie blijft het inderdaad bijzonder stil. U citeerde: "The European Council will take stock of the situation in the Eastern Mediterranean (…)." We zien dat president Erdogan opnieuw een charmeoffensief lanceert richting de Europese Unie, maar in de praktijk zien we natuurlijk nergens verbetering van de mensenrechtensituatie. Er blijven veel journalisten en oppositieleden in de cel. Er blijven spanningen met alle omringende landen. Turkije blijft betrokken bij gewapende conflicten. Het meest recente was in Libië. We hebben dan Nagorno-Karabach gezien. We hebben de betrokkenheid gezien in de territoriale wateren van Griekenland. En zoals ik al zei, is er nog steeds de bezetting van een deel van Cyprus.

De verloving – zoals ik dat noem – van de Europese Unie met Turkije sleept ondertussen al 25 jaar aan. Men is op zoek naar goede afspraken, maar de verloving zal nooit leiden tot een huwelijk, als gevolg van de verschillende pesterijen, conflicten en spanningen. Het lijkt misschien eerder op een Belgisch huwelijk, waarin er ook spanningen en permanente conflicten zijn die nooit grondig worden uitgepraat, maar waarover beide partners op een verschillende lijn zitten.

Minister-president, weet u of de sancties die worden opgelegd, effectieve sancties zijn? Worden er daadwerkelijk in België of Vlaanderen rekeningen geblokkeerd? Zijn het concrete sancties of neemt de Europese Commissie symbolische sancties, met als gevolg dat Turkije gewoon verderdoet?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): We hebben al uitvoerig het debat gevoerd naar aanleiding van de resoluties die hieromtrent zijn ingediend, namelijk over de verhouding tussen de EU en Turkije.

Ik heb het antwoord van de Europese Commissie op de resolutie van de meerderheid gelezen. Het bevat, gelukkig maar, interessante elementen, maar ook echt teleurstellende. Een van de zaken die ik kan optekenen, is dat de Raad opmerkt dat Turkije een kandidaat-lidstaat is en een belangrijke partner blijft op vele gebieden van wederzijds belang. Binnen dat kader wordt Turkije via het instrument van de pretoetredingssteun, het zogenaamde IPA, verder gefinancierd met het oog op toetreding tot de Europese Unie. Het zal u niet verbazen dat het Vlaams Belang vindt dat dit moet stoppen. Dit kan niet. Iedereen weet dat dit een piste is die nergens toe leidt, maar het is vreemd dat we die piste blijven volgen en dat daar geen verandering in komt. De financiële bijstand via IPA voor 2014-2020 werd weliswaar al verlaagd, maar het is eigenlijk niet duidelijk wat de toekomst zal brengen.

Ik vind het ook zeer teleurstellend dat in het antwoord gesteld wordt dat men inzake de opvang van vluchtelingen in Turkije op dezelfde piste blijft. De EU en Turkije zullen zich blijven inzetten voor de uitvoering van de verklaring EU-Turkije van maart 2015. Het blijft dus een status quo. Ik wil toch wijzen op het risicovolle daarvan, want het is een element dat door Erdogan en Turkije te pas en te onpas als chantagemiddel wordt gebruikt. Ook daar moet men zoeken naar andere oplossingen.

Blijkbaar blijft iedereen zeer omzichtig als het om de aanpak van het Turks probleem gaat. Turkije voelt zich bijgevolg prima bij zo veel machteloosheid van de EU. De sancties zijn eigenlijk symbolisch en hebben weinig effect. Het gevolg is dat

Turkije er zich niets meer van aantrekt en zich in de brede regio agressief blijft gedragen. De voorbeelden zijn al aangehaald en zijn hier al vaak besproken. Ik vrees dat we op deze manier nergens zullen geraken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Vanlouwe, ik dank u voor uw omstandige beschouwingen. Wat uw concrete vraag betreft, weet ik niet of er in Vlaanderen rekeningen geblokkeerd zijn. Ik zou dat moeten nagaan. Eigenlijk kan de EU maar één goed standpunt innemen, en dat is de toetredingsonderhandelingen met Turkije gewoon stopzetten. Dat is het enige wat moet gebeuren. Al de rest is willen, maar niet kunnen van de EU. Maar blijkbaar moet er nog veel water door de Schelde stromen om de EU zover te krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de initiatieven van Vlaanderen voor gendergelijkheid
– 2399 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, dit is een vraag om uitleg over een belangrijk thema, namelijk gendergelijkheid. Vorige week maandag was het de Internationale Vrouwendag. We hebben toen de nodige aandacht gegeven aan gendergelijkheid en aan de strijd tegen geweld die veel vrouwen momenteel voeren. Wereldwijd zijn heel wat mensen op straat gekomen. Dat was zo in Mexico, Chili en Pakistan, maar ook in ons land. Duizenden mensen zijn op straat gekomen om het geweld tegen vrouwen aan te kaarten. Dichter bij ons, in Polen, zijn er die dag en de dagen ervoor en erna vrouwen op straat gekomen. Er zijn daar al maandenlang protesten tegen de strenge abortuswet die de conservatieve regeringspartij heeft aangenomen. Het is opvallend dat die regeringspartij net die dag een nieuwe zender van de openbare omroep heeft gelanceerd waarin een klassiek beeld van de vrouw aan de haard wordt gepromoot. We zien dat er in Polen een polarisering is, en dat toont aan dat de wereldwijde strijd voor gendergelijkheid echt moet worden ondersteund.

Minister-president, u hebt in uw beleidsnota terecht aangehaald dat het respect voor mensenrechten, gender en goed bestuur kernwaarden zijn in het internationaal beleid dat Vlaanderen zal uitdragen. U verwijst uitdrukkelijk naar de vrouwenrechten. Ik citeer: "De educatie en emancipatie van de vrouw biedt de sleutel tot vrijheid en financiële vrijheid. Door volop in te zetten op projecten die de gelijkheid tussen man en vrouw bevorderen en door te focussen op thema's als gendergelijkheid, seksuele opvoeding en educatie genereert de Vlaamse overheid met haar beleid rond ontwikkelingssamenwerking impact en succesvolle resultaten."

Kunt u toelichten welke acties of projecten met betrekking tot gendergelijkheid de Vlaamse overheid al heeft opgezet? Hoe wilt u dit beleid, zowel met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking als met betrekking tot het algemeen buitenlands beleid, de komende jaren versterken? Hoe kijkt u naar de recente ontwikkelingen met betrekking tot vrouwenrechten en de houding in Polen ten aanzien van de lgbtqi-gemeenschap? Neemt de Vlaamse overheid initiatieven om de contacten in Polen en in de EU hierover aan te spreken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, de Vlaamse Regering hecht veel belang aan gendergelijkheid en ijvert hier binnen alle mogelijke gremia en op alle mogelijke niveaus voor. Vrouwenrechten en gendergelijkheid lopen als een rode draad door het Vlaamse mensenrechtenbeleid.

Vorig jaar is de Raad van Europa gesteund met Vlaamse subsidies voor twee projecten, elk ter waarde van 100.000 euro. Eén project zet in op activiteiten om geweld tegen vrouwen te laten eindigen. Het andere project ondersteunt een gouvernementeel netwerk van Europese lgbti-contactpunten.

Wat de ontwikkelingssamenwerking betreft, worden goed bestuur, respect voor de mensenrechten en gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de landenprogramma's met Mozambique, Zuid-Afrika en Malawi als basisvoorwaarden voor duurzame mondiale ontwikkeling beschouwd.

In de vorige landenstrategienota voor ontwikkelingssamenwerking in Mozambique, die van 2016 tot 2020 heeft gelopen, is gewerkt aan een bredere toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, voornamelijk voor adolescente meisjes. In de landenstrategienota voor ontwikkelingssamenwerking in Malawi, die loopt van 2019 tot 2023, dragen we bij aan een innovatief landbouwbeleid en voedselzekerheid. We zetten hierbij specifiek in op het bereiken van jongeren en vrouwen. Vorige week is een projectoproep met een budget van 6 miljoen euro gelanceerd in verband met de ontwikkeling van de private sector voor kleinschalige landbouwers. Tijdens de evaluatie van de projectvoorstellen zal worden nagegaan in welke mate de indieners oog hebben voor bijzondere groepen als jonge boeren en vrouwen.

Vlaanderen volgt de richtlijnen in het Gender Action Plan III uit 2020 om te monitoren of onze kernwaarden in de budgettering en de concrete activiteiten worden vertaald. Alle nieuwe projecten in de Vlaamse partnerlanden ondergaan een genderscreening. In plaats van naar de meer traditionele, maar minder verregaande gendergevoelige strategie, streven we naar een gendertransformatieve aanpak.

Vlaanderen weegt mee op de internationale besluitvorming van diverse organisaties van de VN die actief zijn op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Vlaanderen is actief betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe mondiale aidsstrategie voor de periode 2021-2016. Door de Vlaamse deelname aan de raad van bestuur van het Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS) hebben we de nadruk kunnen leggen op een aantal voor ons heel belangrijke thema's, zoals gender.

Gendergelijkheid zal ook in de toekomst als een rode draad door het Vlaamse ontwikkelingssamenwerkings- en mensenrechtenbeleid blijven lopen. Tijdens mijn diplomatieke contacten zal ik op dit onderwerp blijven hameren. Indien het mogelijk is, zal ik, net zoals in het verleden, interessante projecten of programma's die op het terrein een wezenlijk verschil kunnen maken, financieel ondersteunen. Ook de diplomatieke vertegenwoordigers van Vlaanderen zullen dit thema tijdens hun werkzaamheden hoog in het vaandel dragen.

De evolutie in Polen baart me zorgen. Zoals daarnet vermeld, is de Vlaamse Regering een sterke pleitbezorger van gendergelijkheid en van lgbtqi+-rechten. Ik volg de problematiek van nabij op en ik zal te gepasten tijde voor het belang van gendergelijkheid en van lgbtqi-rechten ijveren.

Door middel van de diplomatieke vertegenwoordiger van Vlaanderen ter plaatse volg ik de situatie in Polen op. De diplomatieke vertegenwoordiger heeft, samen met andere ambassadeurs, de voorbije jaren steeds een open brief naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie onderschreven waarin de steun voor het werk van de lgbtqi-gemeenschap wordt uitgesproken. Dit initiatief zal ook dit jaar worden herhaald. Er is, naast de diepe verontwaardiging ten aanzien van Spanje, dus om andere redenen ook verontwaardiging ten aanzien van Polen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor het antwoord en de stand van zaken met betrekking tot de inspanningen die u al hebt geleverd en nog plant te leveren. Dit thema zal nog vaak op de agenda van deze commissie staan. We horen meer en meer hoe brandend actueel het is.

Ik heb verwezen naar Polen, waar de situatie van vrouwen en de holebigemeenschap er heel hard op achteruitgaat. Er is een resolutie van het Europees Parlement betreffende de vrijheidszones. Dat is een goede zaak, maar het mag niet bij woorden blijven. Er moeten daden zijn en we moeten vooruitgang boeken. Ik verwijs naar de Conventie van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, die door ongeveer veertig Europese landen, waaronder Polen, is ondertekend. Vorig jaar heeft Polen beslist dat verdrag op te zeggen, omdat er volgens de Poolse regering al genoeg wetgeving is die vrouwen beschermt. Ik vind het ongelooflijk dat dit kan gebeuren.

Bestaat er een mogelijkheid om wat druk uit te oefenen op Polen en op andere landen die dat nog niet hebben gedaan om dat verdrag alsnog te omarmen? Daarnaast denk ik dat we de ingeslagen weg zeker verder moeten volgen, zodat we de rechten van die gemeenschap absoluut kunnen verdedigen.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister-president, ik dank u voor de verduidelijking. Ik ben blij te horen dat gender een rode draad doorheen het Vlaams ontwikkelingssamenwerkings- en mensenrechtenbeleid vormt. Dat stelt me zeker gerust, maar ik heb nog een bijkomende vraag. De Federale Regering onderwerpt, vertrekkend vanuit de idee dat gendergelijkheid een horizontale benadering vergt, elke uitgavenpost inzake ontwikkelingssamenwerking aan een gendertoets. Ik heb uit uw antwoord afgeleid dat dit ook de lijn is die Vlaanderen volgt. Kunt u dit bevestigen? Wordt ook elke uitgave in verband met de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking aan die gendertoets onderworpen? Kan dat eventueel ook gebeuren in verband met alle lgbtqi+-zaken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Wat de bijkomende druk op Polen betreft, is het een van de opdrachten van onze vertegenwoordiger daar om de problematiek aan te kaarten.

Mijnheer Van de Wauwer, we hebben maar drie structurele vormen van ontwikkelingssamenwerking. Ik heb in mijn antwoord omstandig toegelicht hoe de vrouwenrechten daarin de rode draad vormen. Wij hebben die federale toets niet nodig. Dat zit ingebakken in de programma's. Het zijn ook maar drie programma's, we moeten daar niet onnozel over doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.